

Projekts "UnicornQuest"

Jaunuzņēmumu vienradžu atbalsta politiskas rīku izstrāde,
koplietošana un izplatīšana

Reģionālā analīze par "Vienradžu" ekosistēmas attīstības iespējām

2024/2025

Saturs

1. Kopsavilkums.....	4
2. Jēdzienu skaidrojumi.....	5
3. Izmantotie saīsinājumi.....	8
4. Ievads un metodoloģija	9
5. Jaunuzņēmumu ekosistēma	11
5.1. Jaunuzņēmumu ekosistēmas analīze.....	11
Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums	11
LIAA atbalsts	13
ALTUM atbalsts.....	21
Privātā sektora atbalsts	23
Pieejamā infrastruktūra.....	24
Izglītības un pētniecības iestādes	26
Darbaspēka pieejamība.....	31
5.2. Nozaru analīze	33
6. Jaunuzņēmumi.....	40
6.1. Jaunuzņēmumu skaits un piemēri	40
6.2. Jaunuzņēmumu izvērtējums Zemgales reģionā.....	47
7. Ekosistēmas dalībnieki Zemgales reģionā.....	51
7.1. Jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībnieku/ieinteresēto pušu kartēšana.....	51
7.2. Ietekmes novērtējums.....	52
7.2.1. Jaunuzņēmumu attīstības ietekmes un intereses novērtējums Zemgales reģionā	53
7.2.2. Vienradžu izaugsmes ietekmes un intereses novērtējums.....	55
7.2.3. Darba semināra rezultātu apkopjams	58
8. Valsts, reģionālā un vietējā politika.....	61
9. Labās prakses piemēri	63
“Biznesa nakts 2024” Zemgalē	63
Zemgales biznesa centrs kā daļa no Eiropas digitālo inovāciju centru tīkla	64
Biznesa inkubācijas atbalsts MVU	65

10. Secinājumi un ieteikumi.....	67
10.1. Secinājumi	67
10.2. Ieteikumi.....	68
10. Izmantotie avoti.....	72

1. Kopsavilkums

Reģionālās analīzes galvenais mērķis, pirmkārt, ir identificēt un analizēt faktorus, kas veicina vienradžu (uzņēmumu, kuru vērtība pārsniedz 1 miljardu USD) (turpmāk – *Vienradžu*) ekosistēmas attīstību Zemgales reģionā, Latvijā. Pētījums ietver reģionālās ekosistēmas analīzi, jaunuzņēmumu skaita un sektoru pārskatu, politikas instrumentu situācijas izpēti un ieteikumu izstrādi, pamatojoties uz labākajiem piemēriem no Eiropas Savienības (ES).

Otrkārt, analīzes mērķis ir atpazīt vājās vietas un šķēršļus, kas kavē *Vienradžiem* labvēlīgas ekosistēmas attīstību Zemgales reģionā, identificēt, kur trūkst publisko stratēģiju un/vai politikas, kā arī uzlabojumu un iespējamo risinājumus, kā arī apzināt esošo politikas instrumentu un sistēmiskā atbalsta nepieciešamību Zemgales reģionā.

Pamatojoties uz pētījuma gaitā veikto kvantitatīvo izpēti, salīdzinošo analīzi, jaunuzņēmumu un vienradžu piemēru analīzi, strukturētām rakstiskām ekspresintervijām ar jaunuzņēmumu/vienradžu ekosistēmas dalībniekiem, Latvijas un ZPR labās prakses piemēru analīzi, jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībnieku/ieinteresēto pušu kartēšanas rezultātiem ir noteikti jaunuzņēmumu ekosistēmas veiksmīgai attīstībai būtiskie priekšnosacījumi, attīstību kavējošie faktori un ieteikumi jaunuzņēmumu/vienradžu ekosistēmas attīstības veicināšanai.

Reģionālā analīze ir pamatdokuments un galvenais informācijas avots kopējai salīdzinošai izpētei, kas sniegs priekšstatu par esošo situāciju Latvijā citu projekta partnervalstu kontekstā.

Reģionālās analīzes īpašumtiesību turētājs ir Zemgales plānošanas reģions.

Reģionālās analīzes autori ir AC Konsultācijas, eksperti – Indra Ruperte, Kristīne Vībane.

Redaktori – Ieva Zeiferte, Elīza Līga Līdaka, Agnese Oļševska, Mairita Pauliņa.

Šis dokuments ir sagatavots ar Eiropas Savienības finansiālo atbalstu. Par tā saturu pilnībā atbild Zemgales plānošanas reģions, un tas var neatspoguļot Eiropas Savienības oficiālo nostāju.

2. Jēdzienu skaidrojumi

Jaunuzņēmums (Startup): kapitālsabiedrība ar augstas izaugsmes potenciālu, kuras pamatdarbība ir saistīta ar mērogojamu biznesa modeļu un inovatīvu produktu izstrādi, ražošanu vai attīstību.¹

Potenciālais vienradzis (Soonicorn): jaunuzņēmums, kurš, visticamāk, tuvākajā nākotnē kļūs par vienradzi. Šie uzņēmumi parasti strauji aug un piesaista būtisku investoru interesi.

Vienradzis (Unicorn): privāts jaunuzņēmumu, kura vērtība pārsniedz 1 miljardu ASV dolāru.

Jaunuzņēmumu ekosistēma: resursu tīkls, ko veido jaunuzņēmumi to dažādajos posmos, investori dažāda veida iestādes un organizācijas noteiktā vietā (fiziskā un/vai virtuālā), mijiedarbojoties kā sistēma, lai radītu vidi jaunuzņēmumu attīstībai.

Mērogojamība (Scalability): uzņēmuma spēja pielāgoties un paplašināt savu darbību, reaģējot uz tirgus izmaiņām vai izaugsmes iespējām, ietverot arī tā darbības efektivitātes paaugstināšanu.

Inovācija: jaunu zinātniskās, tehniskās, sociālās, kultūras vai citas jomas ideju, izstrādņu un tehnoloģiju īstenošana produktā vai pakalpojumā.²

Inkubators: uzņēmējdarbības inkubācija ir publiska un/vai privāts, uzņēmējdarbības, ekonomiskās un sociālās attīstība process, kas paredzēts, lai atbalstītu uzņēmumus no ideju ģenerēšanas līdz jaunuzņēmumiem un, izmantojot visaptverošu uzņēmējdarbības atbalsta programmu, palīdzētu tiem veidot un paātrināt izaugsmi un panākumus.³

Akselerators: programma, kas jaunuzņēmumiem nodrošina piekļu mentoringam, investoriem un citam atbalstam, lai palīdzētu tiem kļūt stabiliem un pašpietiekamiem, paātrinātu to izaugsmi.

Biznesa eņģeļi: privātpersona, parasti ar pieredzi uzņēmējdarbībā, kas daļu savu aktīvu tieši iegulda jaunos un augošos privātos uzņēmumos, bet neiesaistās to vadībā.⁴

Riska kapitāls (Venture capital (VC)) jeb iespējkapitāls: ilgtermiņa ieguldījums uzņēmuma pašu kapitālā ar nolūku veicināt uzņēmuma vērtības pieaugumu, finansējot tā straujāku izaugsmi un attīstību. Būtiskākais, ar ko riska kapitāls atšķiras no citiem

¹ Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/287272-jaunuznemumu-darbibas-atbalsta-likums>

² Zinātniskās darbības likums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=107337>

³ Business Incubation Definitions and Principles. World Bank. Pieejams: <https://documents1.worldbank.org/curated/pt/717091562157862660/pdf/BIM-Module-1-Business-Incubation-Definitions-and-Principles.pdf>

⁴ European Commission. Business angels. Pieejams: https://single-market-economy.ec.europa.eu/access-finance/policy-areas/business-angels_en

uzņēmējdarbības finansēšanas veidiem – investors kļūst par biznesa partneri, ar kuru dala gan riskus, gan peļņu.⁵

Sēklas finansējums (Seed funding): finansējums, kas paredzēts jaunas biznesa idejas īstenošanai – inovatīva produkta radīšanai, kas būtu radikāli jauns, patentējams, ar straujas izaugsmes un eksporta potenciālu. Sēklas finansējums, galvenokārt, tiek piešķirts prototipa/produkta izstrādei, patentēšanai, tirgus un biznesa stratēģijas izstrādei, tehnoloģiju pārbaudīšanai un testēšanai, kā arī pieredzējušu konsultantu, speciālistu un profesionāla menedžmenta piesaistei.

A,B,C sēriju finansējums (Series A, B, C funding): finansēšanas kārtas, kas parasti seko “sēklas finansējumam” un “eņģeļu investīcijām”, nodrošinot ārējiem investoriem iespēju ieguldīt naudu augošā uzņēmumā apmaiņā pret pašu kapitālu vai daļējām īpašuma tiesībām. A, B un C sērijas finansēšanas kārta ir katra atsevišķa līdzekļu vākšanas notikums.⁶

Pašu kapitāls (Equity): līdzekļi, kurus uzņēmuma dalībnieki uz neierobežotu laiku bez atlīdzības nodod uzņēmuma rīcībā, kā arī uzņēmuma darbības rezultātā iegūtais līdzekļu pieaugums (peļņa).

Intelektuālais īpašums: tiesības uz atsevišķiem cilvēka prāta darbības rezultātiem, kam piemīt nemateriālās dabas vērtība. Intelektuālais īpašums neaizsargā idejas kā tādas, to absolūtā nozīmē, bet ideju specifiskās izpausmes (autortiesības) vai ideju (zināšanu, informācijas) praktisku pielietojumu lietderīgos izstrādājumos. Intelektuālā īpašuma tiesības iedala divās grupās: rūpnieciskā īpašuma tiesībās un autortiesībās.

Atbilstība tirgum (Market fit): Produkta/tirgus atbilstība nozīmē atrasties tirgū ar produktu, kas var apmierināt šo tirgu.⁷ Jeb citiem vārdiem - uzņēmuma produkta saskaņošana ar mērķa klientu vajadzībām.⁸

Kolektīvā finansēšana (Crowdfunding): kolektīvas sadarbības veids, kad indivīdi brīvprātīgi, vairumā gadījumu izmantojot interneta vidi, apvieno savus finanšu vai citus resursus, lai atbalstītu citus cilvēkus vai organizācijas, par to visbiežāk saņemot materiālu atlīdzību.

⁵ Latvijas Privātā un Iespējkapitāla asociācija” (LVCA). Pieejams: <https://www.lvca.lv/lv/dokumenti/kas-ir-riska-kapitals>

⁶ Investopedia. What Is Series Funding A, B, and C? Pieejams: <https://www.investopedia.com/articles/personal-finance/102015/series-b-c-funding-what-it-all-means-and-how-it-works.asp#toc-what-is-series-a-b-and-c-funding>

⁷ Marc Andreessen Product/Market Fit. Pieejams: <https://web.stanford.edu/class/ee204/ProductMarketFit.html>

⁸ Harvard Business School Online. Pieejams: <https://online.hbs.edu/blog/post/how-to-find-product-market-fit>

Veicot jēdzienu analīzi, secināms, ka tikai atsevišķiem ar jaunuzņēmumu un vienradžu kultūru saistītiem jēdzieniem Latvijas normatīvajos aktos ir precīzi skaidrojumi. Lielākai daļai jēdzienu dažādos Latvijas un starptautiskos informācijas avotos ir atšķirīgi un nekonsekventi skaidrojumi.

3. Izmantotie saīsinājumi

AF – Atveseļošanas fonds Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisms

AKD - augsti kvalificēti darba ņēmēji

ALTUM - Latvijas valstij piederoša kapitālsabiedrība AS "Attīstības finanšu institūcija Altum"

EDIC - Eiropas Digitālās inovācijas centrs

EM - Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija

ERAF - Eiropas Reģionālās attīstības fonds

ES - Eiropas Savienības

LatBAN - Latvijas Biznesa Eņģeļu tīkls

LBTU - Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte

LDDK - Latvijas Darba devēju konfederācija

LIAA - Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra

LLKIC - Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs

LVCA - Latvijas Privātā un Iespējkapitāla asociācija

MVU - Mazie un vidējie uzņēmumi

NVA - Nodarbinātības valsts aģentūra

NVO – nevalstiskās organizācijas

RTU - Rīgas Tehniskā universitāte

SMU - Skolēnu mācību uzņēmums

ZRKAC - Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs

ZPR – Zemgales plānošanas reģions

ZUC - Zemgales uzņēmējdarbības centrs

4. Ievads un metodoloģija

Reģionālās analīzes galvenais **mērķis**, pirmkārt, ir identificēt un analizēt faktorus, kas veicina vienradžu (uzņēmumu, kuru vērtība pārsniedz 1 miljardu USD) (turpmāk – *Vienradžu*) ekosistēmas attīstību Zemgales reģionā, Latvijā. Pētījums ietver reģionālās ekosistēmas analīzi, jaunuzņēmumu skaita un sektoru pārskatu, politikas instrumentu situācijas izpēti un ieteikumu izstrādi. Otrkārt, analīzes mērķis ir atpazīt arī vājās vietas un šķēršļus, kas kavē *Vienradžiem* labvēlīgas ekosistēmas attīstību Zemgales reģionā, identificēt, kur trūkst publisko stratēģiju un/vai politikas, kā arī noteikt uzlabojumus un iespējamus risinājumus, kā arī apzināt esošo politikas instrumentu un sistēmiskā atbalsta nepieciešamību Zemgales reģionā.

Reģionālā analīze būs pamatdokuments un galvenais informācijas avots kopējai salīdzinošai izpētei, kas sniegs priekšstatu par esošo situāciju Latvijā citu projekta partnervalstu kontekstā.

Lai sasniegtu pētījuma mērķus, tika izvirzīti šādi **uzdevumi**:

- jaunuzņēmumu ekosistēmas analīze kopumā Latvijā un konkrēti Zemgales reģionā;
- jaunuzņēmumu nozaru analīze;
- jaunuzņēmumu statistikas un piemēru analīze Latvijā, Baltijā, Somijā;
- jaunuzņēmumu izvērtējums Zemgales reģionā;
- jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībnieku/ieinteresēto pušu kartēšana;
- valsts, reģionālās un vietējās politikas izvērtējums attiecībā uz jaunuzņēmumu ekosistēmas attīstību;
- labās prakses piemēru un iniciatīvu analīze no Latvijas un Zemgales reģiona, kas veicina jaunuzņēmumu attīstību;
- secinājumu un ieteikumu izstrāde.

Pētījumā izmantotā metodoloģija:

- **Kvantitatīvā izpēte:** jaunuzņēmumu statistikas datu analīze, izmantojot Latvijas jaunuzņēmumu asociācijas Startin.lv datu bāzi.
- **Salīdzinošā analīze:** Zemgales reģiona situācijas salīdzinājums ar citiem reģioniem.
- **Kvalitatīvā izpēte:** Seminārs - diskusija ar iesaistītajām pusēm. Semināra veidā tika organizēts pasākums ar iesaistītajām pusēm, kurā diskusijas, individuāla un grupu darba formā tika apspriesta esošā situācija, veikts iesaistīto pušu ietekmes un ieinteresētības novērtējums, kā arī izstrādāti iespējamie risinājumi jaunuzņēmumu un vienradžu attīstības sekmēšanai.
- **Piemēru analīze:** jaunuzņēmumu un vienradžu analīze Latvijā, Lietuvā, Igaunijā, Somijā.

- **Strukturētas rakstiskas eksperesintervijas:** ar mērķi iegūt jaunuzņēmumu/vienradžu ekosistēmas dalībnieku viedokli.
- **Labās prakses piemēru analīze:** Latvijas un Zemgales reģiona labās prakses piemēri, kas veicina jaunuzņēmumu attīstību.
- **Jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībnieku/ieinteresēto pušu kartēšana:** jaunuzņēmumu/vienradžu ekosistēmas dalībnieku apzināšana, to ietekmes un ieinteresētības noteikšana.

5. Jaunuzņēmumu ekosistēma

5.1. Jaunuzņēmumu ekosistēmas analīze

Lai veicinātu inovatīvas uzņēmējdarbības uzsākšanu un jaunuzņēmumu veidošanos, Latvijā līdz šim ir veikta virkne dažādu pasākumu uzņēmējdarbības atbalstam.

Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums

2017. gada 1. janvārī stājās spēkā Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums, kura mērķis ir veicināt jaunuzņēmumu veidošanos Latvijā, tādējādi sekmējot pētniecību, kā arī inovatīvu ideju, produktu vai procesu izmantošanu saimnieciskajā darbībā (pētniecības produktu komercializāciju).⁹ Likumā noteiktas jaunuzņēmumu darbības atbalsta programmas un to piešķiršanas kritēriji jaunuzņēmumiem, jaunuzņēmumiem piešķirtā atbalsta administrēšanas kārtība, kā arī kvalificēto riska kapitāla investoru kvalifikācijas nosacījumi.

Likums nosaka jaunuzņēmumu atbalsta programmas, to piešķiršanas kritērijus, kā arī jaunuzņēmumam piešķirtā atbalsta administrēšanas kārtību, riska kapitāla investoru kvalifikācijas nosacījumus un jaunuzņēmumu darbības vērtēšanas komisijas izveidošanas kārtību un kompetenci.

Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likuma ieviešanai izstrādāti saistītie normatīvie akti:

- Ministru kabineta 07.11.2023. noteikumi Nr. 644 "Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana uzņēmumiem" 1.2.1.4. pasākuma "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" īstenošanas noteikumi".¹⁰
- Ministru kabineta 07.02.2017. noteikumi Nr. 74 "Jaunuzņēmumu atbalsta programmu pieteikšanas un administrēšanas kārtība".¹¹

⁹ Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/287272-jaunuznemumu-darbibas-atbalsta-likums>

¹⁰ 2023. gada 7. novembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 644. Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana uzņēmumiem" 1.2.1.4. pasākuma "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" īstenošanas noteikumi. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/347446-eiropas-savienibas-kohezijas-politikas-programmas-2021-2027-gadam-1-2-1-specifiska-atbalsta-merka-petniecibas-un-inovaciju>

¹¹ 2017. gada 7. februāra Ministru kabineta noteikumi Nr. 74. Jaunuzņēmumu atbalsta programmu pieteikšanas un administrēšanas kārtība. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/289027-jaunuznemumu-atbalsta-programmu-pieteikšanas-un-administresanas-kartiba>

- Ministru kabineta 17.01.2017. noteikumi Nr. 30 "Jaunuzņēmumu darbības vērtēšanas komisijas nolikums".¹²
- Ministru kabineta 25.10.2016. noteikumi Nr. 692 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt privātā sektora investīcijas P&A" 1.2.1.2. pasākuma "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" īstenošanas noteikumi".¹³
- Ministru kabineta 07.09.2010. noteikumi Nr. 827 "Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli".¹⁴

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA) atbilstoši Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likumam piedāvā iespēju Latvijas jaunuzņēmumiem saņemt atbalstu divās programmās:

- saņemot līdzfinansējumu 45% apmērā augsti kvalificētu darba ņēmēju (AKD) atalgojuma izmaksām;
- piemērojot nodokļu atvieglojumus jeb maksājot samazinātus darbaspēka nodokļus.^{15;16}

AKD atbalstu līdzfinansē Eiropas Reģionālās attīstības fonds, savukārt nodokļa atvieglojumi tiek sniegti ar valsts budžeta atbalstu.

Atbalsta apjoms	2 625 000 EUR
Finansējums	Atbalsts AKD piesaistei - ERAF finansējums Nodokļu atvieglojumi – valsts budžets
Termiņš	līdz 30.04.2027

Kā viens no galvenajiem kritērijiem atbalsta programmu piešķiršanai jaunuzņēmumiem noteikts kvalificēta riska kapitāla investoru vismaz 30 000 eiro ieguldījums

¹² 2017. gada 17. janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr. 30. Jaunuzņēmumu darbības vērtēšanas komisijas nolikums. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/288149-jaunuznemumu-darbibas-vertesanas-komisijas-nolikums>

¹³ 2016. gada 25. oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr. 692. Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt privātā sektora investīcijas P&A" 1.2.1.2. pasākuma "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" īstenošanas noteikumi. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/286262-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-1-2-1-specifiska-atbalsta-merka-palinelinat-privata-sektora-investicijas>

¹⁴ 2010.gada 7. septembra Ministru kabineta noteikumi Nr.827. Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/217642-noteikumi-par-valsts-socialas-apdrosinasanas-obligato-iemaksu-veicēju-registraciju-un-zinojumiem-par-valsts-socialas-apdrosinas>

¹⁵ Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likuma 1. pants. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/287272-jaunuznemumu-darbibas-atbalsta-likums>

¹⁶ Jaunuzņēmumu atbalsts. Pieejams: <https://business.gov.lv/atbalsta-programmas/jaunuznemumu-atbalsts>

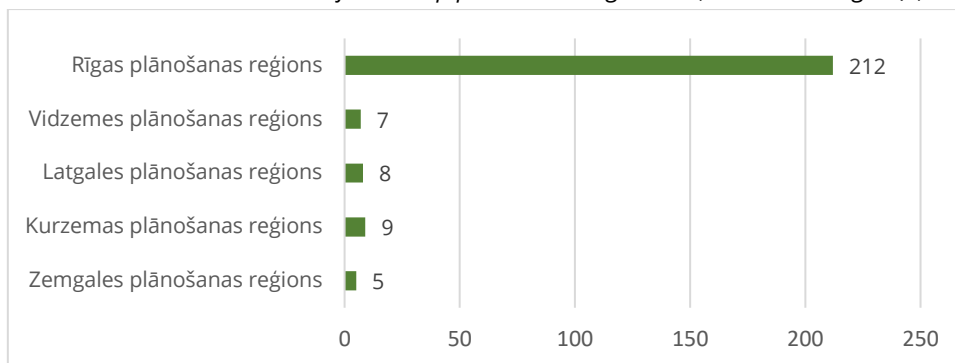
jaunuzņēmuma pamatkapitālā katrā atbalsta pieteikuma iesniegšanas gadā, tādējādi apliecinot pieteiktās biznesa idejas dzīvotspēju.

Lai kapitālsabiedrība varētu kvalificēties atbalstam programmā, investoram jābūt iekļautam LIAA uzturētajā kvalificēto riska kapitāla investoru sarakstā. Sarakstā var tikt iekļauts alternatīvo ieguldījumu fonds vai tā pārvaldnieks, akselerators vai biznesa eņģelis (fiziska vai juridiska persona), ja izpilda Jaunuzņēmumu atbalsta likuma 5. panta nosacījumus. Šobrīd LIAA kvalificēto riska kapitāla investoru sarakstā ir 23 personas.

LIAA atbalstu ZPR jaunuzņēmumi laika posmā no 2018. gada saņēmuši piecas reizes, trīs reizes no tām - SIA "MonaTek", vienu reizi 2018. gadā SIA "Motivio" un vienu reizi 2023. gadā SIA "RedFrog".

Kopumā LIAA atbalstu augsti kvalificētu darba ņēmēju piesaistei, fiksētiem nodokļu maksājumiem un iedzīvotāju ienākuma nodokļu atlaidei Latvijas jauuzņēmumi kopš 2018. gada saņēmuši 241 reizi, no tām 212 reizes Rīgas plānošanas reģiona jaunuzņēmumi (skat. 5.1 attēlu).¹⁷

5.1. attēls - LIAA atbalstu sadalījums starp plānošanas reģioniem (2018. – 2024. gads) (Avots: LIAA dati)

LIAA atbalsts

LIAA kā Ekonomikas ministrijas pakļautībā esošas tiešās pārvaldes iestādes mērķis ir palīdzēt augt uzņēmumiem, sākot no jaunas un perspektīvas idejas līdz pat pasaules līmeņa atpazīstamībai eksporta tirgos. Reģionos LIAA sniedz pakalpojumus 20 pārstāvniecībās, tai skaitā Zemgales reģionā - Jelgavā, Bauskā un Jēkabpilī. 2024. gadā ar LIAA līdzdalību tika uzsākti 45 investīciju projekti, kuru kopējais apjoms sasniedz 655,4 miljonus eiro. Kopējais LIAA investīciju portfelis ir 166 projekti, un to kopējā ieguldījumu vērtība ir 10,8 miljardi eiro.

Viens no nozīmīgākajiem realizētajiem LIAA investīciju projektiem ir SIA "Asns Ingredient", kas Jelgavā ir uzsācis zirņu proteīna izolāta ražotnes būvniecību un plāno investēt 114

¹⁷ LIAA atbalstīto jaunuzņēmumu reģistrs. Pieejams: <https://www.liaa.gov.lv/lv/programmas/jaunuznemumu-atbalsta-programmas/atbalstitie-jaunuznemumi>

miljonus eiro. Būvniecību plānots pabeigt 2026. gada beigās, maksimālās jaudas sasniegt - 2027. gada beigās.

Biznesa pirmsinkubācijas programma

ES struktūrfondu 2021.-2027. gada plānošanas periodā MVU inovatīvās uzņēmējdarbības attīstības programmas ietvaros pieejams Biznesa pirmsinkubācijas atbalsts. Biznesa pirmsinkubācijas programma pieejama komersantiem, kuri reģistrēti Latvijas Republikas komercreģistrā ne ilgāk par 3 gadiem. Lai pretendents atbilstu biznesa pirmsinkubācijas atbalsta nosacījumiem, jābūt skaidri definētai idejai par inovatīvu vai eksportspējīgu produktu un skaidriem soļiem, kā 12 mēnešu laikā ir paredzēts to attīstīt. Biznesa pirmsinkubācijas atbalstā ietilpst nefinanšu atbalsta pasākumi, kas mērķēti līdz 3 gadus jauniem, inovatīviem un eksportspējīgiem Latvijas uzņēmumiem, lai stiprinātu to dzīvotspēju, palielinātu izaugsmes potenciālu un veicinātu Latvijā ražoto preču un pakalpojumu eksportu. Atbalsts tiek nodrošināts individuāli katram komersantam ar mērķi palīdzēt attīstīt inovatīvu vai eksportspējīgu produktu un sagatavoties dalībai Biznesa inkubācijas programmā.¹⁸

Atbalsta apjoms	33,31 milj. EUR paredzēts apmācību nodrošināšanai programmas dalībniekiem
Finansējums	ERAF un valsts budžets
Termiņš	līdz 30.06.2027 vai kamēr pieejams finansējums

Biznesa inkubācijas programma

ES struktūrfondu 2021.-2027. gada plānošanas periodā MVU inovatīvās uzņēmējdarbības attīstības programmas ietvaros pieejams Biznesa inkubācijas atbalsts. Tie ir dažādi finanšu un nefinanšu atbalsta pasākumi, kas mērķēti jauniem uzņēmumiem, lai stiprinātu Latvijas inovatīvo, tehnoloģisko, radošo, eksportspējīgo, klasisko uzņēmumu, tajā skaitā uzņēmumu, kas ražo divējādas lietojamības produktus (preces, pakalpojumus, arī programmatūras un tehnoloģijas, kuras var izmantot gan civiļiem, gan drošības un aizsardzības mērķiem) dzīvotspēju, palielinātu to izaugsmes potenciālu un veicinātu Latvijā ražoto preču un pakalpojumu eksportu. Inkubācijas atbalstam var pieteikties Latvijā reģistrēti, līdz 5 gadus veci uzņēmumi, kuri strādā ar tehnoloģijām, attīsta inovatīvus produktus vai pakalpojumus, kā arī radošo industriju nozares komersanti ar

¹⁸ Biznesa pirmsinkubācijas atbalsts. Pieejams: <https://business.gov.lv/atbalsta-programmas/biznesa-pirmsinkubacijas-atbalsts>

izstrādātu produktu vai pakalpojumu vismaz minimālā dzīvotspējīgā līmenī. Uzņemšana Biznesa inkubācijas atbalsta programmā notiek 2 reizes gadā.¹⁹

Atbalsta apjoms	33,31 milj. EUR finanšu un nefinanšu atbalsts Latvijas jaunajiem uzņēmējiem
Finansējums	ERAF un valsts budžets
Termiņš	līdz 30.06.2027 vai kamēr pieejams finansējums

Finanšu atbalsts pieejams grantu veidā telpu un darba vietas nomai, ražošanas aprīkojuma un iekārtu iegādei, izejmateriālu un izejvielu iegādei, savukārt inovatīvajiem uzņēmējiem pieejams arī atbalsts darbinieka atlīdzības izmaksu segšanai un prototipēšanas un tehnoloģiju izstrādes specifiskiem pakalpojumiem. Nefinanšu atbalsts ietver sevī konsultācijas par uzņēmējdarbības attīstībai nozīmīgiem jautājumiem, mācības un seminārus par biznesa modelēšanu, mārketingu, produktu attīstības vadību, personāla vadību, finanšu plānošanu un piesaisti un citiem uzņēmējdarbības attīstībai aktuāliem jautājumiem, ekspertu konsultācijas, vietējo un starptautisko mentoru konsultācijas, tīklošanās un pieredzes apmaiņas u.c. Nākamajā, 5.1. tabulā, apkopota informācija par visiem LIAA inkubācijas nefinanšu atbalsta un finanšu atbalsta grantu veidiem.

5.1. tabula. – LIAA inkubācijas nefinanšu atbalsta un finanšu atbalsta grantu veidi

NEFINANŠU ATBALSTS			
<ul style="list-style-type: none"> • LIAA sniegtās konsultācijas par uzņēmējdarbības attīstībai nozīmīgiem jautājumiem. • Mācības un semināri par biznesa modelēšanu, mārketingu, produktu attīstības vadību, personāla vadību, finanšu plānošanu un piesaisti un citiem uzņēmējdarbības attīstībai aktuāliem jautājumiem. • Ekspertu konsultācijas. • Vietējo un starptautisko mentoru konsultācijas. • Tīklošanās un pieredzes apmaiņas pasākumi sadarbības veicināšanai starp LIAA pārstāvniecību, reģiona un konkrētu nozaru komersantiem. • Dalība pasākumos komersantu atpazīstamības veicināšanai un produktu/pakalpojumu prezentēšanai potenciālajiem klientiem. • Koprades telpas. 			
FINANŠU ATBALSTS			
	Granta veids	Atbalstāmo izmaksu piemēri	Atbalsta intensitāte

¹⁹ Biznesa inkubācijas atbalsts. Pieejams: <https://business.gov.lv/atbalsta-programmas/biznesa-inkubacijas-atbalsts>

Grantu iespējas visiem inkubācijas komersantiem uzņēmējdarbības un produkta attīstībai, eksportspējas veicināšanai	Pakalpojumiem	Telpu un darba vietas nomai (pieejams tikai pirmajos divos inkubācijas atbalsta saņemšanas gados)	50%, nepārsniedzot 10 000 EUR apmēru vienam grantam
	Ražošanas aprīkojuma/ iekārtu iegādei	Ražošanas iekārtas Instrumenti Specializētais aprīkojums	50%, nepārsniedzot 8000 EUR atbalsta apmēru vienam grantam
	Izejmateriālu un izejvielu iegādei	Izejmateriālu un izejvielu iegādes grants pieejams tikai pirmajos divos inkubācijas atbalsta saņemšanas gados	30%, nepārsniedzot 5000 EUR atbalsta apmēru vienam grantam
Papildu grantu iespējas inovatīvajiem komersantiem	Darbinieka atlīdzības izmaksu segšanai	Atlīdzības grants pieejams <u>1 reizi 12 mēnešu periodam 1 darbinieka atlīdzības izmaksu segšanai</u> . Granta apmērs 1 mēnesim tiks noteikts, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēneša darba algu un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas apmēru.	granta apmēram nepārsniedzot 10 000 EUR
	Prototipēšanas un tehnoloģiju izstrādes specifiskiem pakalpojumiem	Grants prototipēšanai, testēšanai, u.tml. pakalpojumu līdzfinansēšanai.	ar atbalsta intensitāti 70%, nepārsniedzot 20 000 EUR atbalsta apmēru vienam grantam

Zemgales plānošanas reģiona būvniecības tehnoloģiju jaunuzņēmums SIA "Adventum Tech" aktīvi izmanto LIAA pieejamās atbalsta programmas, vairākkārt piedaloties pirmsakcelerācijas un akcelerācijas programmās, LIAA iepriekšējā plānošanas perioda biznesa inkubatorā, dažādās aģentūras organizētajās starptautiskajās izstādēs, prototipēšanas programmā "Prototech", kā arī jau šobrīd uzsācis savu daļību jaunajā inkubācijas programmas uzsaukumā.

SIA "Adventum Tech" izstrādā bezvadu "reāllaika" monitoringa risinājumus būvniecības, enerģētikas un mobilitātes nozarei. Pilns risinājums sastāv no SIA "Adventum Tech" izstrādātiem sensoriem, kas nodrošina reāllaika datu iegūšanu, un Adventum Tech izstrādātās analītiskās programmatūras turpmākai datu analīzei. Uzņēmuma izstrādātā ierīce mēra nesošo būvkonstrukciju noslodzi, sniedzot būvinžinieriem pilnu ainu par būvkonstrukcijām, lai efektīvāk un precīzāk pieņemtu lēmumus un samazinātu dažādu projekta riskus būvniecības procesā.

Inovāciju vaučeru atbalsta programma

LIAA piedāvā iespēju Latvijas komersantiem sadarbībā ar pētniecības organizācijām izstrādāt jaunus produktus un tehnoloģijas ar mērķi tās ieviest tirgū. Inovāciju vaučeru atbalsta programmas ietvaros ir paredzēti četri vaučeru atbalsta veidi – iepazīšanās, klasiskais, dizaina vaučers un augsti kvalificētu darbinieku piesaiste – un ar to palīdzību iespējams saņemt atbalstu šādām atbalstāmajām darbībām:

- tehniski ekonomiskā priekšizpēte;
- rūpnieciskie pētījumi;
- eksperimentāla izstrāde;
- produkta rūpnieciskā dizaina izstrāde;
- rūpnieciskā īpašuma tiesību nostiprināšana;
- jauna produkta vai tehnoloģijas sertificēšanas un testēšanas pakalpojumi;
- augsti kvalificētu darbinieku piesaiste;
- dizainera pakalpojums.²⁰

Atbalsta apjoms	līdz 25 000 EUR viena jauna produkta vai tehnoloģijas izstrādei
Finansējums	ERAF Finansējums 5 425 000 EUR
Termiņš	līdz 30.04.2027.

Vaučeru atbalsts paredzēts mikro, mazajiem un vidējiem komersantiem. Vaučers ir kā garantijas vēstule pakalpojuma sniedzējam par konkrētā produkta izstrādes daļas apmaksu.

Ja komersants atzīst potenciālā pakalpojuma sniedzēja piedāvājuma cenu par ekonomiski izdevīgāko, tad tas pakalpojuma sniedzējam nodod vaučeru un ar to slēdz pakalpojuma līgumu. Vaučers ir kā garantijas vēstule pakalpojuma sniedzējam par konkrētā produkta izstrādes daļas apmaksu. Pakalpojuma sniedzējs veic vaučērā paredzētos uzdevumus un saņem apmaksu.

²⁰ Inovāciju vaučeru atbalsts. Pieejams: <https://business.gov.lv/atbalsta-programmas/inovaciju-vauceru-atbalsts>

Starp Pētniecības organizācijas ar ko komersanti sadarbojušies ir Zemgales plānošanas reģionā bāzētas vai ar reģiona ekonomisko specializāciju saistītas organizācijas: (1) LBTU; (2) LBTU Dārzkopības institūts; (3) Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts; (4) Latvijas Valsts mežzinātnes institūts Silava.

Atbalsts procesu digitalizācijai

2023. gadā LIAA uzsāka sniegt atbalstu Latvijas uzņēmējiem, lai veicinātu komercdarbībā izmantoto procesu digitalizāciju. Ar pieejamo grantu atbalstu uzņēmēji var digitalizēt dažādus uzņēmējdarbībā izmantotos procesus (administratīvos, personāla, resursu, IKT un citus). Īstenotie digitalizācijas projekti palīdzēs veicināt Latvijas uzņēmēju konkurētspēju un paaugstināt produktivitāti. Atbalsts komersantiem tiek sniegts ar Atveseļošanas un noturības mehānisma finansējuma palīdzību, LIAA šīs programmas īstenošanas ietvaros sadarbojas ar Eiropas Digitālās inovācijas centru (EDIC), kuru attīsta Latvijas IT klasteris, un Latvijas Digitālo akcelatoru.²¹

Atbalsta apjoms	33,5 milj. EUR Mazais grants: līdz 9999 EUR (atbalsts 100%) Lielais grants: līdz 100 000 EUR (atbalsts 30-60%)
Finansējums	Atveseļošanas fonds Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisms
Termiņš	līdz 2026. gada 31. martam vai kamēr pieejams finansējums.

Saskaņā ar EDIC sniegto informāciju līdz 2024. gada decembra vidum izsniegtas jau vairāk nekā 1600 digitālās attīstības ceļa kartes. Vērtēšanas procesā vēl ir ap 1900 digitālās attīstības ceļa kartes, kas paredz LIAA grantu piesaisti investīciju projektu realizācijai. Digitālās attīstības ceļa karte ir EDIC eksperta veidoti ieteikumi un vadlīnijas par klientam nepieciešamajām investīcijām digitālās transformācijas veicināšanai. Lai mazinātu risku pārsniegt pieejamā finansējuma apmērus, pieteikšanās jaunām EDIC digitālās attīstības ceļa kartēm bija atvērta līdz 2025. gada 31. janvārim. 2025. gada 2. ceturksnī plānots atvērt jaunu ES fondu atbalsta programmu procesu digitalizācijai komercdarbībā.

Atbalsts inovāciju iepirkuma ietvaros

LIAA piedāvā atbalstu Latvijas komersantiem ar inovatīvo iepirkumu palīdzību veicināt inovatīvu un jaunu produktu radīšanu savā uzņēmējdarbībā. Atbalsts tiek sniegts jauniem produktiem un to komercializācijai, kas tiek izstrādāti inovāciju iepirkuma ietvaros. Atbalsta programmas ietvaros komersants var granta veidā saņemt atbalstu 50% apmērā

²¹ Atbalsts procesu digitalizācijai. Pieejams: <https://business.gov.lv/atbalsta-programmas/atbalsts-digitalizacijai>

no iepirkuma līgumcenas, kas ir līdz pat 50 000 eiro apmērā, šādām atbalstāmajām darbībām:

- eksperimentāla izstrāde;
- sertificēšanas un testēšanas pakalpojumi.

Atbalsts paredzēts komersantiem, ar kuriem ir noslēgts iepirkuma līgums inovāciju partnerības procedūras ietvaros.²²

Atbalsta apjoms	1 milj. EUR līdz 50 000 EUR vienam pieteikumam
Finansējums	ERAF
Termiņš	30.04.2027.

Eksporta atbalsta darbību plāns

ES struktūrfondu 2021.-2027. gada plānošanas periodā LIAA turpina sniegt atbalstu Latvijas MVU inovatīvas uzņēmējdarbības attīstībai. Viens no MVU inovatīvās uzņēmējdarbības attīstības programmas atbalsta virzieniem ir Eksporta atbalsta darbību plāna apakšprogramma. Tās ietvaros ar dažādu aktivitāšu palīdzību tiek veicināta to Latvijas MVU eksportspēja, kas darbojas vidēji augsto, augsto tehnoloģiju un zināšanu ietilpīgo pakalpojumu nozarēs.²³

Atbalsta apjoms	13 milj. EUR Atbalsta apjoms līdz 40 000 EUR gadā nepārsniedzot 30% no neto apgrozījuma
Finansējums	ERAF un valsts budžets
Termiņš	No 29.11.2023 līdz 30.06.2027 vai kamēr pieejams finansējums

LIAA konkurss "Ideju kauss"

LIAA īsteno dažādas aktivitātes uzņēmējdarbības uzsākšanas un attīstības veicināšanai. 2024. gadā jau 16. reizi pēc kārtas Latvijas topošie uzņēmēji piedalījās konkursā "Ideju kauss", kas kalpo kā atspēriena punkts jaunuzņēmumiem. "Ideju kauss 2023" trešo vietu inovatīvo ideju konkursā ieguva ZPR jaunuzņēmums "PrintyMed". Konkurssā dalībniekiem tiek piedāvāta iespēja apgūt uzņēmējdarbības pamatus, validēt savu ideju, kā arī papildināt profesionālās iemaņas pieredzējušu ekspertu vadībā tādās jomās kā investīciju piesaiste, finanšu plānošana, komandas veidošana un digitālais mārketingu. Tāpat

²² Atbalsts inovāciju iepirkuma ietvaros. Pieejams: <https://business.gov.lv/atbalsta-programmas/atbalsts-inovaciju-iepirkuma-ietvaros>

²³ Eksporta atbalsta darbību plāns. Pieejams: <https://business.gov.lv/atbalsta-programmas/eksporta-atbalsta-darbibu-plans>

būtisks ieguvums būs jauni kontakti uzņēmējdarbības vidē un saņemtie padomi no kompetentiem mentoriem sava biznesa tālākai attīstībai.²⁴

2024. gadā "Ideju kausā" visvairāk ideju ir bijušas no Rīgas (41,1%), bet gana aktīvi bijuši arī pārējie reģioni – Vidzemes (23,2%), Zemgales (13,8%), Latgales un Kurzemes (katrā 10,2%). Pēc Rīgas kā aktīvākās ideju ģeneratores ar 158 pieteikumiem seko Valmiera un Jelgava, katra ar 19 idejām, Liepāja ar 15 pieteikumiem un Rēzekne ar 13 idejām.

Kopējais balvu fonds ir 40 000 EUR, pirmā vieta iegūst 10 000 EUR. Konkursu "Ideju kauss" LIAA rīko Eiropas Reģionālā attīstības fonda līdzfinansētās MVU inovatīvās uzņēmējdarbības attīstības programmas ietvaros.

2023. gadā dibinātais inovatīvais biomedicīnas jaunuzņēmums SIA "PrintyMed" izstrādājis unikālu biomateriālu – mākslīgo zirnekļa zīdu, kuru plāno izmantot dažādām medicīnas vajadzībām, tajā skaitā mākslīgo orgānu izveidē, kas palīdzētu glābt daudzas dzīvības. Jau 2025. gadā izstrādāto šūnas saistošu membrānu, kas izmantojama "orgānu-uz-čipa" tehnoloģijas ražošanai, pašmāju jaunuzņēmums plāno eksportēt uz Igauniju, Somiju un Lielbritāniju.

SIA "PrintyMed" jau ir piesaistījis dažādus grantus. Ieskaitot sākotnējās investīcijas pētniecībā, tehnoloģijas attīstībā ieguldīti 2 miljoni eiro. Piesaistot Viedo materiālu kompetences centra grantus, kuru kopējā summa pārsniedz 800 tūkstošus eiro, iecerēts sākt pārdošanas aktivitātes. SIA "PrintyMed" visu laiku meklē iespējas piesaistīt investīcijas. 2024. gada pavasarī jaunuzņēmums iestājas LIAA Tehnoloģiju pārstāvniecībā Rīgas biznesa inkubācijas programmā.

Vērtējot investoru pieprasījumu, uzņēmuma pārstāvji neslēpj, ka arī medicīnas jomā investori tomēr biežāk izvēlas ātri sasniedzamus mērķus, piemēram, aplikāciju izveidi (digitālo risinājumu). Taču "PrintyMed" nevēlas iet vieglāko ceļu, un izvēlas veidot produktus ar augstu pievienoto vērtību, kā tas ir ar mākslīgo orgānu drukāšanu.

Koprades telpu izmantošana LIAA pārstāvniecībās Latvijā

Koprades telpas var izmantot uzņēmēji, LIAA atbalsta programmu dalībnieki un citi iedzīvotāji. LIAA pārstāvniecībās koprades telpās jeb atvērtajos birojos var gan strādāt, gan tikties ar klientiem un sadarbības partneriem, gan izmantot pieejamo biroja aprīkojumu (printeris, skeneris, aprīkojums prezentācijām u.c.).

5.2. attēls. Latvijas karte ar LIAA reģionālajām pārstāvniecībām (Avots: LIAA dati)

²⁴ "Ideju kausā" jauns pieteikto ideju rekords – 386 inovācijas. Pieejams:

<https://www.liaa.gov.lv/lv/jaunums/ideju-kausa-jauns-pieteikto-ideju-rekords-386-inovacijas>

ALTUM atbalsts

Gan Baltijā, gan Eiropā kopumā valsts sektors ir galvenais jaunuzņēmumu investors. Latvijā valsts to dara no 2010. gada. Attīstības finanšu institūcija Altum jaunuzņēmumu investīciju piektajai paaudzei 2024. gadā iepirkumu procedūrā atlasīja četrus fondus – trīs jaunuzņēmumu agrīnajā stadijā, viens – izaugsmes stadijā.

Attīstības finanšu institūcija ALTUM ir izvēlējusies trīs jaunuzņēmumu iespējkapitāla fondu pārvaldniekus, kas nākamo piecu gadu laikā ieguldīs ES fondu un privāto finansējumu daudzsološos uzņēmumos Latvijā un citās ES valstīs. Katrs fonds ieguldīs 20,7 miljonus eiro jaunuzņēmumos, īpaši atbalstot uzņēmumus, kas ir attīstības sākumposmā. Kopējais publiskais finansējums šim projektam ir 55,8 miljoni eiro, un katram fondam būs jānodrošina arī papildu 2,07 miljonu eiro privātās investīcijas. Kopumā šajos agrīnās stadijas uzņēmumos tiks ieguldīti 62 miljoni eiro. Šis ir līdz šim lielākais investīcijām paredzētais investīciju apjoms tieši agrīnas izaugsmes uzņēmumos.²⁵

Līgumi noslēgti ar šādiem fondu pārvaldniekiem:

- **“BADideas.fund”**²⁶ Fonds dibināts 2022. gadā. Fonds ir investējis 3 miljonus eiro 25 jaunuzņēmumos. Fonds pamatā fokusējas uz komandām, kuras no idejas pirmsākumiem domā globāli. Fonds ir finansējis ZPR jaunuzņēmumu SIA “Supliful”, kurš divu gadu laikā sasniedzis 10 miljonu apgrozījumu. Fonda pārvaldnieki apzinās risku, kuru uzņemas, ieguldot jaunuzņēmumu sākuma posmā. Galvenā fonda spēja izvēlēties un atbalstīt jaunuzņēmumus pamatojas

²⁵ ALTUM izraudzījies trīs jaunuzņēmumu iespējkapitāla fondu pārvaldniekus. Pieejams: <https://www.altum.lv/altum-izraudzijas-tris-jaunuznemumu-iespejkapitala-fondu-parvaldniekus/>

²⁶ BADideas.fund. Pieejams: <https://badideas.fund/>

200 vienradžu kopienā vairāk nekā 20 pasaules valstīs, kā piemēram Printify, Printful (Latvija), Wise, Piperdrive, Bolt (Igaunija), Vinted, NordVPN (Lietuva).

- **“VNTRS Consulting”** ar fonda nosaukumu **“Outlast Fund”**²⁷. Outlast Fund iestājas par ilgtspējīgām biznesa idejām un rada pievienoto vērtību ekonomikai. Jaunuzņēmumiem, kuros fonds investēs, būs pieejams plašs kontaktu tīkls visā Eiropā, jo fonda dibinātāji ir izveidojuši vienu no lielākajām riska (*venture*) studijām Ziemeļvalstīs, kas ne tikai investē, bet arī palīdz attīstīt produktus un virzīt tos tirgū. Fonda pārstāvji uzskata, ka agrīnajā stadijā viens no lielākajiem veiksmes faktoriem ir komanda – cik pieredzējuši ir dibinātāji, cik labi viņi sadarbojas, cik veiksmīgi spēj uzbūvēt risinājumus, kas atbilst tirgus un klientu vajadzībām.
- **“Buildit VC”** Fonds²⁸ pastāv jau desmit gadus, aizsācies Igaunijā un vienmēr ir nodarbojies ar datoru sistēmu tehnisko daļu (*Hardware*) un lietu interneta (*IoT*) projektiem, palīdzot jaunuzņēmumiem veikt mērogošanu ātrāk un viedāk - no prototipu pilnveidošanas par tirgum gataviem produktiem līdz ievērojamu ieguldījumu nodrošināšanai.

Izraudzītie fondi veiks investīcijas pirmssēklas stadijas uzņēmumos, kur maksimālais ieguldījums vienā projektā būs līdz 250 tūkstošiem eiro, kā arī sēklas stadijas uzņēmumos, kur maksimālais paredzētais ieguldījums vienā projektā būs līdz 1,5 miljoniem eiro.

Izaugsmes stadijas fonda pārvaldnieka iepirkumā izvēlēts fonda pārvaldnieks **“FlyCap”** fonds²⁹, ar 41,3 miljonu eiro kapitālu, kuram no privātiem investoriem vēl jāpiesaista vismaz 16 miljoni eiro. Izaugsmes kapitāla fonds “FlyCap” darbojas kopš 2013. gada un šobrīd “FlyCap” pārvaldīšanā ir 36 miljoni eiro.³⁰ Fonds plāno atbalstīt 20 – 30 izaugsmes uzņēmumus. Fonds strādā ar visu nozaru uzņēmumiem (neskaitot alkohola, tabakas un azartspēļu nozares), tomēr tam vislabāk patīk strādāt ar IT un tehnoloģiju jomas uzņēmumiem, kurās fondam ir veiksmes stāsti. 2024. gada janvārī fonds ir veicis ieguldījumus ZPR jaunuzņēmumā SIA “Supliful”.

Saskaņā ar Civitta aptaujas rezultātiem³¹ viens no būtiskākajiem izaicinājumiem Latvijas jaunuzņēmumiem ir iespējkapitāla fondu finansējuma piesaistīšana. To kā galveno problēmu norādīja 53% aptaujāto Latvijas jaunuzņēmumu. Jaunuzņēmumiem ceļā uz mērogojamību jābūt ļoti neatlaidīgiem, jo iespējkapitāla fondiem var nākties pieteikties desmitiem reižu, lai piesaistītu finansējumu. Pētījums norāda, ka ir nepieciešama liela

²⁷ Outlast Fund mājas lapa. Pieejams: <https://www.outlastfund.com/>

²⁸ Buildit VC mājas lapa. Pieejams: <https://www.buildit.lv/about-us>

²⁹ FlyCap fonda mājas lapa. Pieejams: <https://www.flycap.lv/>

³⁰ FlyCap. Pieejams: <https://www.flycap.lv/>

³¹ The Baltic Startup Scene: Today's Realities, Tomorrow's Possibilities. Civitta, in collaboration with GOOGLE. Pieejams: <https://www.calameo.com/read/0051513657494aa7b92fb>

neatlaidība un pacietība, jo vidēji jaunuzņēmumam Latvijā ir jāsazinās ar iespējkapitāla fondiem 27 reizes, pirms izdodas iegūt finansējumu.

Privātā sektora atbalsts

Jaunuzņēmumu ekosistēmas attīstībā būtiska loma ir privātajam sektoram, NVO un nodibinājumiem, kuri veicina jaunu uzņēmumu rašanos, to veiksmīgu attīstību, nodrošina zināšanu un pieredzes pārnesi un sekmē vidi jaunuzņēmumu, investoru un ekosistēmas dalībnieku sadarbībai kā vietējā tā starptautiskā līmenī. Turpinājumā sniegts īss organizāciju raksturojums.

Latvijas jaunuzņēmumu asociācija "Startin.LV" ir bezpeļņas NVO, kas izveidota 2016. gadā, lai saliedētu Latvijas jaunuzņēmumus, attīstītu jaunuzņēmumu kopienas un veicinātu savstarpēju sapratni jaunuzņēmumu ekosistēmā. Tā šobrīd apvieno vairāk nekā 100 biedrus, kuru vidū ir ne tikai jaunuzņēmumi, bet arī korporatīvie uzņēmumi, juridisko pakalpojumu sniedzēji un citi ekosistēmas pārstāvji un veidotāji. Primārais Startin.LV darbības mērķis ir jaunuzņēmumu interešu pārstāvēšana nozares politikas veidošanā. Vienlaicīgi Startin.LV īsteno arī virkni citu aktivitāšu ekosistēmas pilnveidošanai un attīstīšanai.³²

Latvijas Privātā un Iespējkapitāla asociācija (LVCA)

Lai veicinātu iespējkapitāla nozares attīstību Latvijā, seši lielākie uzņēmumi, kas darbojas iespējkapitāla nozarē Latvijā, kopā ar LIAA nodibināja sabiedrisko organizāciju LVCA.

Iespējkapitāla fonds, investējot naudas līdzekļus uzņēmumā, kļūst par tā līdzīpašnieku, līdz ar to uzņemoties daļu no uzņēmējdarbības riska, bet arī sagaidot paaugstinātajam riskam atbilstošu atdevi. Fonds tāpat kā pārējie līdzīpašnieki ir tieši ieinteresēts uzņēmuma vērtības pieaugumā. Uzņēmumu īpašnieki un vadība, kas izvēlas šo finansējuma veidu, papildus finanšu ieguldījumam saņem arī riska kapitāla fonda pieredzi, zināšanas un sakarus, tādejādi veicinot panākumus.

LVCA ir izvirzīti šādi uzdevumi:

- Informēt uzņēmējus un sabiedrību par iespējkapitāla finansēšanas iespējām.
- Veicināt asociācijas biedru viedokļu un pieredzes apmaiņu.
- Pārstāvēt biedru uzskatus un intereses pārrunās ar valsts institūcijām.
- Organizēt un nodrošināt sadarbību ar starptautiskajām un citu valstu iespējkapitāla asociācijām.³³

³² Startin.LV. Pieejams: <https://startin.lv/>

³³ LVCA. Pieejams: <https://www.lvca.lv/lv/parmums>

Latvijas Biznesa Eņģeļu tīkls (LatBAN)

Biedrība ir dibināta 2014. gada 29. aprīlī un apvieno vairāk nekā 40 biedrus. Biedrības galvenais mērķis ir sekmēt veiksmīgas investīcijas jaunu uzņēmumu attīstībā un izveidē ar strauju izaugsmes potenciālu, augstu pievienotu vērtību, eksporta kapacitāti. Galvenā mērķa sasniegšanai biedrības uzdevumi un mērķi ir:

- attīstīt privāto investoru (biznesa eņģeļu) sadarbību Latvijā;
- palīdzēt privātiem investoriem atrast uzņēmējus, kuri meklē finansējumu un/vai zināšanas biznesa uzsākšanai un/vai attīstībai; apkopot, izveidot un uzturēt informāciju (datu bāzi) par uzņēmējiem, kuri meklē finansējuma iespējas un investorus, kuri būtu gatavi investēt komersantu uzņēmumos;
- veicināt informācijas apmaiņu starp potenciālajiem privātajiem investoriem un uzņēmējiem ar vajadzību pēc finansējuma;
- organizēt dažāda veida seminārus, konferences, apmācības programmas gan privātajiem investoriem, gan uzņēmējiem un citas aktivitātes, kas atbilst biedrības darbības būtībai;
- pārstāvēt biedru intereses pārrunās ar valsts un pašvaldību institūcijām; sadarboties ar starptautiskajām organizācijām.

LatBAN katru mēnesi rīko investīciju sesijas, kurās labākie jaunuzņēmumi var prezentēt savus uzņēmumus, organizē meistarklases, kurās palīdz sagatavoties prezentēt lifta runu (elevator pitch).³⁴

Pieejamā infrastruktūra

ZPR ir vairāki industriālie parki, kas piedāvā infrastruktūru un resursus uzņēmējdarbības attīstībai. 5.2. tabulā apkopota informācija par reģiona industriālajiem parkiem un teritorijām.

5.2. tabula. ZPR industriālie parki un teritorijas

Nr.p.k.	Industriālie parki un teritorijas Zemgales plānošanas reģionā	Piedāvājuma raksturojums
1.	Bauskas Industriālais un loģistikas parks	Kopējā teritorija sasniedz 105 ha, no kuriem 80 ha paredzēti rūpnieciskai apbūvei, bet 20 ha komercapbūvei. Teritorija Bauskas Industriālajā un Loģistikas parkā tiek piedāvāta ilgtermiņa nomai.
2.	Industriālās teritorijas Aizkrauklē un	Industriālās teritorijas Aizkrauklē un Aizkraukles industriālais parks Aizkraukles industriālā parka kopējā zemes platība – 37

³⁴ LatBAN. Pieejams: <https://www.latban.lv/>

Nr.p.k.	Industriālie parki un teritorijas Zemgales plānošanas reģionā	Piedāvājuma raksturojums
	Aizkraukles industriālais parks	800 m ² , kopējā ēku platība – 21 000 m ² , kopējā ražošanas telpu platība – 15000 m ² , kopējā veikalu/ofisu telpu platība – 6000 m ² . Pieejamas biroju telpas, telpas ražošanai un noliktavām.
3.	Industriālās teritorijas Jēkabpilī	Pilsētā ir pieejamas vairākas teritorijas ražošanas attīstībai.
4.	Industriālais Parks Nākotne, Jelgavas novada industriālās teritorijas	Industriālais Parks Nākotne, Jelgavas novada industriālās teritorijas Sastāv no divām ēkām, katras aptuvenā platība 1450 m ² . Viena no ēkām brīva. Zemes gabala platība: 4 ha, zemes izmantošanas mērķis: jaukta, darījuma tipa apbūve.
5.	NP Jelgavas Biznesa parks	Tas ir viens no lielākajiem rekonstruētajiem industriālajiem parkiem Latvijā ar kopējo platību 23 ha un iznomājamo telpu platību vairāk kā 70 000 m ² . NP Jelgavas Biznesa parkā iespējams nomāt ražošanas telpas, noliktavu un biroju telpas.
6.	Lielupes industriālais parks	Industriālā teritorija ir 17 ha platībā. Lielākā daļa šīs industriālās teritorijas tiek attīstīta kā industriālais parks, kurā izvietosies apstrādes rūpniecības uzņēmumi. Pieejama biroja telpu noma.
7.	Zemgales industriālā parks	Projekta Nr. 3.1.1.3.i.0/1/23/A/CFLA/003 Projekta mērķis ir attīstīt publisko infrastruktūru Zemgales industriālā parka teritorijas sasniedzamībai, attīstībai un investoru piesaistei, sekmējot darba vietu ar augstu pievienoto vērtību un uz eksportu orientētu darba vietu radīšanu Jelgavas valstspilsētā, tādējādi mazinot reģionālās attīstības atšķirības starp Rīgas un Zemgales reģioniem. Projekta darbību īstenošanas laiks ir līdz 2025. gada 31. decembrim.

Bez minētajiem industriālajiem parkiem ZPR jaunajiem uzņēmējiem ir pieejami arī citi infrastruktūras resursi:

- ZUC izveidotā telpa jauniešiem KOPRADE, kur var satikties 13 – 25 gadus veci jaunieši no reģiona ar mērķi veicināt savas uzņēmējdarbības un uzņēmīguma spējas. KOPRADE piedāvā:

- telpu jauniešiem individuālam vai grupu darbam (bezmaksas koptelpa un virtuve);
- konsultācijas par karjeras izvēli, mērķu sasniegšanu, SMU izveidi u.c. jautājumiem sevis pilnveidošanai;
- dažādus pasākumus.³⁵
- Jēkabpils novada pašvaldībā projekta “Zemgales uzņēmējdarbības vides attīstība un uzņēmēju konkurētspējas veicināšana” Nr. LVIII-068 “SMEPRO 2” ietvaros izveidotas atvērta tipa ofisa jeb “kopstrādes” telpas uzņēmējdarbības veicināšanai pašvaldībā. Primāri telpas paredzētas Jēkabpils novada uzņēmējiem un to atbalstam, taču Jēkabpils novada pašvaldība aicina telpas izmantot arī ikvienam, kurš meklē vietu, kur nodoties ikdienas darbam.³⁶
- Dobeles Pieaugušo izglītības un uzņēmējdarbības atbalsta centrā atrodas koprades – tehnoloģiju telpa “OpenLab”, kurā topošajiem un esošajiem amatniekiem, skolēniem, studentiem un citiem interesentiem ir iespēja attīstīt savas idejas, radīt jaunus produktu prototipus un uzzināt vairāk par to, ko var izveidot no telpā esošajām iekārtām.³⁷
- Aizkraukles novada pašvaldības Uzņēmējdarbības atbalsta centra koprades telpas. Koprades telpa veidota ar mērķi veicināt reģiona uzņēmējdarbības vides attīstību pašvaldībā un sniegt atbalstu mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Telpa paredzēta ne tikai darbam, bet arī semināriem, radošam kopdarbam, pasākumiem.³⁸

Izglītības un pētniecības iestādes

Zemgalē ir intelektuālais un zinātniskais potenciāls, it sevišķi lauksaimniecības un mežsaimniecības jomā, kas veicina augstas kvalifikācijas speciālistu sagatavošanu un zinātnisko pētījumu attīstību. 5.3. tabulā uzskaitītas galvenās izglītības un pētniecības iestādes ZPR.

5.3. tabula. Izglītības un pētniecības iestādes ZPR

Nr.p.k.	Izglītības/pētniecības iestāde	Potenciālā nozīme jaunuzņēmumu veidošanā
1.	LBTU Tehnoloģiju un zināšanu pārneses nodaļa	LBTU Tehnoloģiju un zināšanu pārneses nodaļas mērķis ir veicināt zinātnieku un komercsabiedrību sadarbību, intelektuāla īpašuma

³⁵ ZUC telpa jauniešiem KOPRADE. Pieejams: <https://zuc.zemgale.lv/koprade/>

³⁶ Kopstrādes telpas Jēkabpilī. Pieejams: <https://www.jekabpils.lv/lv/jaunums/jekabpili-izveidotas-atverta-tipa-ofisa-jeb-kopstrades-telpas-uznemejdarbibas-veicinasanai-pasvaldiba>

³⁷ Koprades – tehnoloģiju telpa “OpenLab”. Pieejams: https://pic.dobele.lv/lv/koprades_telpa_openlab/

³⁸ Koprades telpas Aizkrauklē. Pieejams: <https://www.aizkraukle.lv/lv/jaunums/aizkraukles-koprades-telpa-ieklauda-kopeja-karte>

Nr.p.k.	Izglītības/pētniecības iestāde	Potenciālā nozīme jaunuzņēmumu veidošanā
		aizsardzību un pētniecības rezultātu komercializāciju LBTU, sistemātiski apzināt esošo un mērķtiecīgi attīstīt nepieciešamo pētniecības kompetenci LBTU.
2.	LBTU Zemkopības institūts	Zemkopības institūts ir LBTU pārraudzībā esoša struktūrvienība Skrīveros, kas veic zinātniskos pētījumus, selekcijā daudzgadīgos zālaugus un sagatavo jaunāko šķirņu augstākās kategorijas sēklu, pārbauda laukaugu šķirņu saimnieciskās īpašības konvenciālajā un bioloģiskajā lauksaimniecībā, sagatavo jaunus zinātniekus saskaņā ar LBTU doktora studiju programmām. Institūtā notiek zemnieku un citu lauksaimniecības speciālistu izglītošana, popularizē zinātņu atziņas, tiek veiktas augšņu un augu analīzes.
3.	LBTU Dārzkopības institūts	Dārzkopības institūts ir LBTU pārraudzībā esoša atvasināta publiska persona (APP) – zinātnisks institūts. Dārzkopības institūts veido sadarbības projektus ar uzņēmumiem ZPR, lai veicinātu inovācijas un jaunu tehnoloģiju ieviešanu dārzkopības nozarē. Šāda veida projekti ir saistīti ar jaunu augu šķirņu izstrādi, pārstrādes tehnoloģiju uzlabošanu vai ekoloģiskās lauksaimniecības praksi. Piedāvā izglītības un apmācības programmas dārzkopības jomā uzņēmumiem ZPR.
4.	SIA "Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūts"	LBTU, AS "Latvijas Valsts meži" un Latvijas Kokrūpniecības federācijas dibināta komercsabiedrība. Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūta mērķis ir apvienot augstskolas un nozares uzņēmēju spēkus, lai celtu meža nozares konkurētspēju Baltijā, pamatuzdevums ir kompetenti un atbildīgi risināt nozares izvirzītos meža un koksnes produktu attīstības un profesionālās izglītības pilnveidošanas jautājumus. Darbības virzieni ir pētnieciskie un attīstības projekti, pakalpojumi testēšanas un pielietojamo pētījumu jomā, tālākizglītības pasākumi un atbalsts profesionālās izglītības pilnveidošanai.
5.	"EIT Food Hub Latvia"	LBTU Latvijā pārstāv Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta (EIT) zināšanu un inovāciju kopienu bioekonomikas un ar to saistītajās nozarēs – EIT Food. LBTU EIT Food HUB Latvijā veido kopā

Nr.p.k.	Izglītības/pētniecības iestāde	Potenciālā nozīme jaunuzņēmumu veidošanā
		<p>ar sadarbības partneriem – LLKIC un LIAA, apvienojot inovāciju ekosistēmas dalībniekus ar plašu sadarbības tīklu un pieredzi atbalsta sniegšanā uzņēmējiem un inovatoriem lauksaimniecības un pārtikas nozarēs. EIT Food ir vadošā pārtikas inovāciju kopiena pasaulē, kas apvieno visus Eiropas pārtikas nozares dalībniekus, tai skaitā universitātes, pētniecības centrus un jaunuzņēmumus, lai esošo pārtikas ekosistēmu padarītu veselīgāku un ilgtspējīgāku, īpašu uzmanību pievēršot trim nozares aktuālajiem izaicinājumiem: pilnvērtīgs un sabalansēts uzturs, ilgtspējīga pārtikas sistēma un riska samazināšana godīgai un noturīgai pārtikas sistēmai.</p>

Rīgas Tehniskā universitāte sadarbībā ar LDDK 2024. gadā Latvijā ir veikusi pētījumu “Zināšanu pārneses barometrs”³⁹ par augstskolu un uzņēmumu sadarbību. Pētījuma ilgtermiņa mērķis ir veicināt pētniecību un inovācijas uzņēmējdarbībā, radot veselīgu augsni augstas pievienotās vērtības ekonomikas izaugsmei Latvijā. “Zināšanu pārneses barometrs” ir veidots, balstoties uz Latvijas uzņēmēju aptauju un padziļinātajām intervijām ar uzņēmumu pārstāvjiem, kuriem ir sadarbības pieredze ar augstskolām.

“Zināšanu pārneses barometrs” apliecina universitāšu un industrijas gatavību intensīvāk sadarboties zinātnē un inovācijās. Latvijā labi veicas ar augstskolu un uzņēmumu sadarbību studiju jomā, savukārt lielākie izaicinājumi ir sadarbība kopējos pētniecības projektos un inovāciju attīstībā. Augstskolas un biznesa sektors vēl tikai mācās kopīgi sadarboties, atrast kopīgu valodu un mērķi. Lai sadarbība būtu efektīvāka, augstskolām nepieciešams vairāk izzināt biznesa sektora vajadzības. Patlaban veiksmīga sadarbība ir atkarīga no konkrētu cilvēku personībām un ieinteresētības.

Pētījuma ietvaros veiktās uzņēmumu aptaujas norāda, ka kopumā uzņēmumi ir salīdzinoši maz informēti par dažādām sadarbības iespējām ar augstskolām. Visaugstākais informētības līmenis ir par sadarbību studiju jomā un informatīvu pasākumu – semināru un konferenču – rīkošanā. Aptaujātie uzņēmumi vislabāk ir informēti par iespēju uzņemt studentus praksē. Salīdzinoši labi uzņēmumi ir informēti par darba vidē balstītām mācībām, vieslekciju lasīšanu studentiem un darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanas piedāvājumiem, tomēr informētība par citām sadarbības iespējās, tai skaitā pētniecības un inovācijas jomā ir ievērojami zemāka. Aptauja norāda, ka sadarbības ierosinātāji

³⁹ Zināšanu pārneses barometrs. Pieejams: <https://www.rtu.lv/lv/universitate/zinasanu-parneses-barometrs>

biežāk ir uzņēmumi. Nākamās aktīvākās sadarbības aģentu grupas ir uzņēmuma darbinieki, kas studējuši vai konkrētajā brīdī studē konkrētajā augstskolā, kā arī augstskolas studenti. Retāk sadarbību mēdz ierosināt arī augstskolas – pētnieki, profesori, vadība, struktūrvienības, kas koordinē uzņēmumu un augstskolu sadarbību.

Sadarbībai jākļūst sistēmiskai, kā arī nepieciešams stiprināt augstskolu orientāciju uz servisu un rezultātu. Augstskolām nepieciešams uzlabot informācijas pieejamību par sadarbības iespējām, kā arī nodrošināt viegli atrodamu un pieejamu kontaktpunktu.⁴⁰

Lai veidotu jaunuzņēmumu, tā īpašniekiem ir jābūt ne tikai tehnoloģiskajām zināšanām, bet arī uzņēmējspēju kompetencēm. Uzņēmējspēju raksturo spēja radīt, saskatīt vai pārveidot idejas un iespējas darbībā, mobilizējot un efektīvi izmantojot nepieciešamos resursus mērķu sasniegšanai. Labākais veids uzņēmējspēju attīstībai jauniešiem ir pamatizglītības un vidējās izglītības iestāžu dalība Junior Achievement Latvia programmās:

- **Skolēnu mācību uzņēmumi.** SMU ir skolēnu veidots un vadīts mācību uzņēmums, kura darbībai piemīt izglītojošs raksturs. SMU mācību nolūkos pilda īsta uzņēmuma funkcijas un darbojas reālā vidē – skolēni ražo un pārdod preces vai pakalpojumus. SMU nav juridiska statusa – tos pārstāv Junior Achievement Latvia un skola. SMU konsultē un atbalsta SMU konsultanti/biznesa konsultanti. Labās prakses piemērs ZPR ir jaunuzņēmums SIA “Rocketgrip”, kurš ir izaudzis no SMU.⁴¹
- **Līderu programma.** Izglītības programma personības attīstībai un izaugsmei 16 - 20 gadīgiem jauniešiem, kuras mērķis ir veidot jauno līderu paaudzi Latvijas konkurētspējas palielināšanai. Programma viena mācību gada ietvaros sagatavo un iedvesmo īpašu atlasī izturējušās vidusskolas vecuma jauniešus no visas Latvijas. Katru gadu programmu absolvē 10 - 15 jauno līderu.⁴²

“RocketGrip” izveidoja 2015. gadā kā SMU, bet divus gadus vēlāk to reģistrēja kā SIA. SIA “RocketGrip” ražo hokeja nūju lentes aizvietotāju. Tas ir gumijas un plastmasas izstrādājums, kas tiek uzvilktas nūjas galam un ar karstumu – karstu ūdeni vai gaisa fēnu piekausēts. Tas ir inovatīvs hokeja nūjas roktura risinājums ar personalizēta dizaina un formas iespējām.

Uzņēmuma dibinātāji divas reizes izmantoja LIAA Jelgavas pārstāvniecības biznesa inkubācijas atbalsta programmu un atzīst, ka tā bijusi ārkārtīgi noderīga pieredze – gan finansējuma, gan nepieciešamo zināšanu apgūšanas ziņā. Kopš 2020. gada uzņēmumam

⁴⁰Zināšanu pārnese barometrs. Pieejams:

https://www.rtu.lv/writable/editor_files/files/2024_rtu_zinasanu_parneses_barometrs.pdf

⁴¹JAL Skolēnu mācību uzņēmumu programma. Pieejams: <https://jalatvia.lv/bsmu>

⁴²JAL Līderu programma. Pieejams: https://jalatvia.lv/lideru_programma

ir savas telpas Jelgavas novadā, Ānē un ar programmas "Leader" atbalstu iegādātas ražošanas iekārtas. Kā arī svarīga ir bijusi globālā pieeja idejas īstenošanā un attīstībā.

Starptautiskā biznesa ideju konkursa "Creative Business Cup 2024" nacionālajā finālā "RocketGrip" uzvarēja, iegūstot 5000 eiro balvu un iespēju Latviju pārstāvēt "Creative Business Cup Global".

Uzņēmējspēju kompetenču attīstība ir nozīmīga arī augstākās izglītības pakāpē. No 2021. gada nogales līdz 2023. gada septembrim darbojās LBTU Studējošo biznesa inkubators "HatchUp", nodrošinot iespēju visiem universitātē studējošajiem spert pirmos soļus uzņēmējdarbībā un attīstīt savas idejas jau studiju laikā, turklāt kā starta vietu pētniecības vajadzībām izmantojot LBTU infrastruktūru. Studējošo biznesa inkubators tika veidots Studentu inovācijas programmas "LBTU Studentu inovāciju prasmes un uzņēmējspējas veicināšana" ietvarā. Tā prioritārais mērķis bija veicināt studentu inovāciju projektu realizēšanu reģionā, lai risinātu sabiedrībai un tās dažādām grupām nozīmīgus problēmjautājumus. 2025. gadā LBTU Studentu biznesa inkubators turpina savu darbību.

Uzņēmējspēju kompetenču attīstību reģionā sekmē:

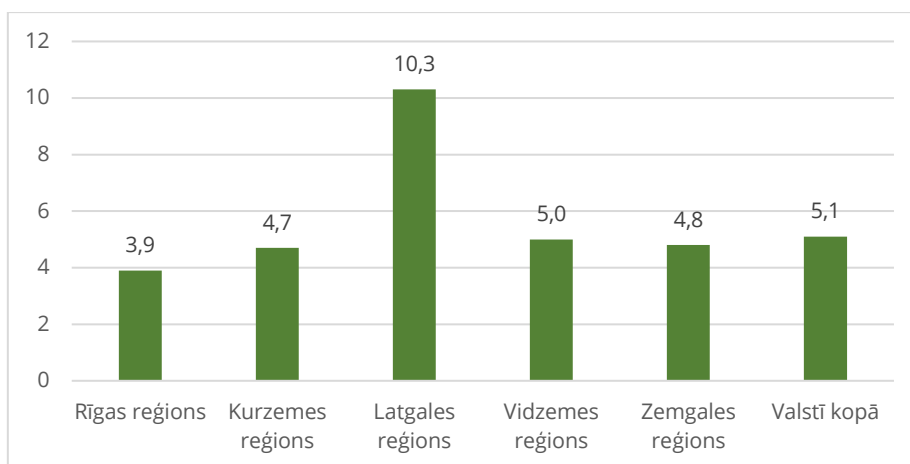
- **Zemgales uzņēmējdarbības centrs (ZUC)** - atbalsta punkts reģionā esošajiem un topošajiem komersantiem, kas nodrošina koordinētu atbalstu uzņēmējdarbības attīstībai reģionā un veido vienotu konsultāciju tīklu, koordinējot sadarbību ar citām uzņēmējdarbības atbalsta institūcijām. ZUC mērķis ir sakārtot uzņēmējdarbības ekosistēmu un infrastruktūru, veicināt zināšanu pārnesi un inovācijas ZPR ekonomikas specializācijās un RIS 3 nozarēs, un paaugstināt reģiona uzņēmēju konkurētspēju pasaules tirgos. ZUC ietvaros darbojas Eiropas Digitālās inovācijas centra Zemgales reģionālais kontaktpunkts (EDIC), kura uzdevums ir nodrošināt digitālo tehnoloģiju ieviešanas pakalpojumu pieejamību uzņēmumos, publiskās pārvaldes iestādēs, kā arī veicināt iedzīvotāju padziļinātas digitālās prasmes.
- **Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs (ZRKAC)** - Jelgavas valstspilsētas pašvaldības profesionālās tālākizglītības iestāde, kuras darbības mērķis ir nodrošināt Jelgavas pilsētas un ZPR iedzīvotāju vajadzībām atbilstošu kvalitatīvu mūžizglītības piedāvājumu un metodisko, izglītojošo, kā arī informatīvo atbalstu formālās un neformālās izglītības iestādēm un pedagogiem. ZRKAC piedāvā plašu izglītības programmu klāstu uzņēmējspēju zināšanu, prasmju un kompetenču attīstīšanai.
- **Dobeles Pieaugušo izglītības un uzņēmējdarbības atbalsta centrs** - izglītības atbalsta iestāde, kas sniedz neformālās izglītošanās iespējas visiem Dobeles novada un Zemgales reģiona iedzīvotājiem.
- **Bauskas un Aizkraukles uzņēmējdarbības atbalsta centrs.**

Darbaspēka pieejamība

Ilgtermiņa tendences rāda, ka iedzīvotāju skaits Latvijā turpina sarukt. Kopējais iedzīvotāju skaita samazinājums Latvijā kopš 2000. gada pārsniedz 0,5 milj., kas ir aptuveni piektā daļa no iedzīvotāju skaita 2000. gada sākumā. Demogrāfisko tendenču būtiskākie ietekmējošie faktori ir sabiedrības novecošanās, zems dzimstības līmenis un iedzīvotāju emigrācija.⁴³ Kopš 2022. gada vakanču skaits darba tirgū ir samazinājies, tāpat turpina mazināties bezdarbs, līdz ar to kopumā situācija Latvijas darba tirgū ir kļuvusi sabalansētāka - darba devēji arvien vairāk izmanto iespējas piesaistīt darbiniekus pat, ja to kvalifikācija pilnībā neatbilst darba specifikai vai arī darbinieka dzīvesvieta atrodas citā reģionā nekā darbavieta.

Reģistrētā bezdarba līmenis valstī 2024. gada septembra beigās bija 5,1% (reģistrēto bezdarbnieku īpatsvars darbaspējas vecumā ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā). Zemākais reģistrētā bezdarba līmenis 2024. gada septembra beigās bija Rīgas reģionā (3,9%), bet augstākais Latgalē (10,3%). Vidzemes reģionā reģistrētā bezdarba līmenis ir 5,0%, Zemgalē – 4,8%, bet Kurzēmē – 4,7%⁴⁴ (5.3. attēls). Lai gan reģionālās disproporcijas pakāpeniski izlīdzinās, tomēr process ir lēns un Latvijas reģionos joprojām atšķiras ekonomiskā aktivitāte. Darba vietu nozīmīgākais īpatsvars koncentrējas Rīgas un Pierīgas reģionos, kamēr citos reģionos darba vietu skaits ir būtiski mazāks.⁴⁵

5.3. attēls Reģistrētā bezdarba līmenis Latvijas reģionos 30.09.2024. (%) (Avots: NVA dati)

Kā norāda NVA Pārskats par darba tirgus situāciju valstī, 2024. gada septembrī Zemgales reģionā lielākais darbaspēka pieprasījums ir zemas un vidējas kvalifikācijas profesiju grupās (5.4. attēls).⁴⁶

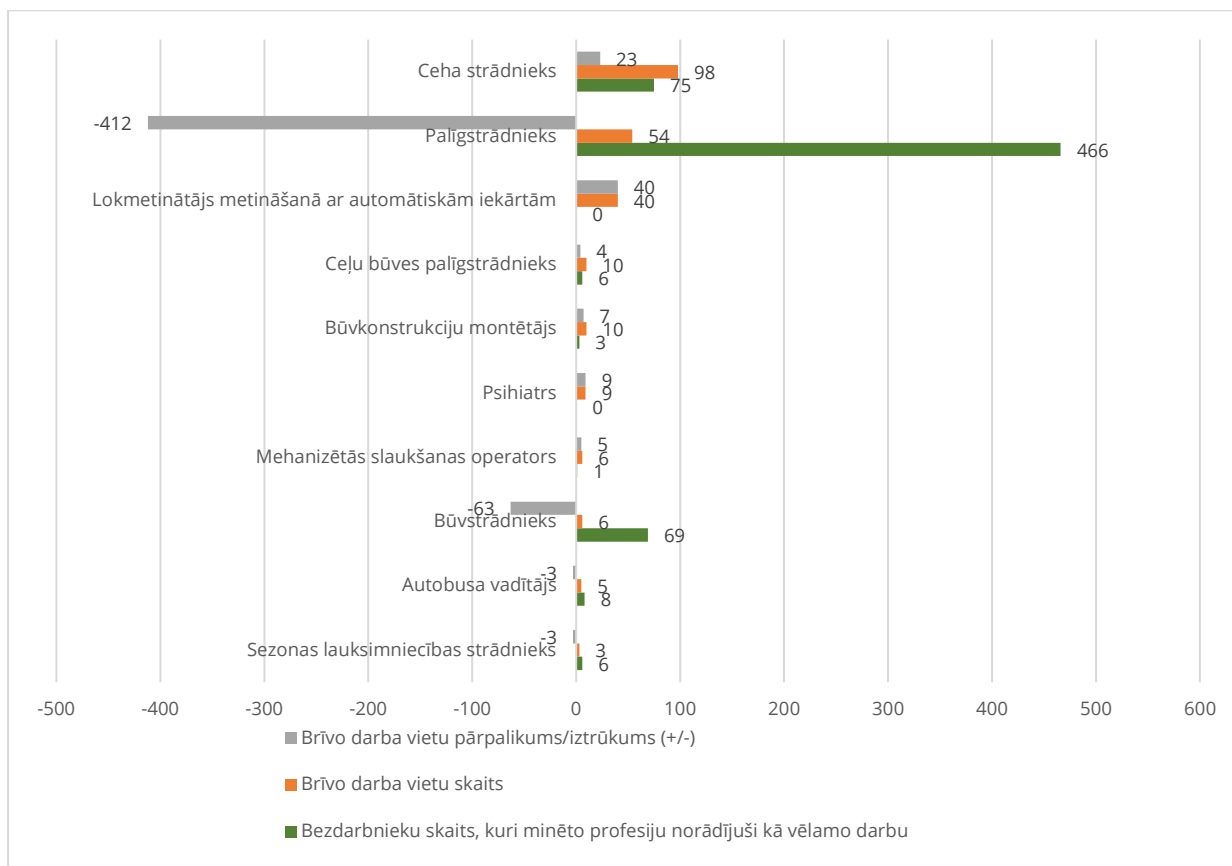
⁴³ Darba tirgus informācija: Latvija. Pieejams: https://eures.europa.eu/living-and-working/labour-market-information-europe/labour-market-information-latvia_lv

⁴⁴ Reģistrētā bezdarba rādītāji. Pieejams: <https://www.nva.gov.lv/lv/2024gads>

⁴⁵ Darba tirgus informācija: Latvija. Pieejams: https://eures.europa.eu/living-and-working/labour-market-information-europe/labour-market-information-latvia_lv

⁴⁶ Pārskats par darba tirgus situāciju valstī 2024. gada septembris. Pieejams: <https://www.nva.gov.lv/lv/2024gads>

5.4. attēls. Darba tirgus pieprasījums un piedāvājums Zemgales reģionā TOP10 brīvās darba vietas 30.09.2024. (Avots: NVA dati)

Saskaņā ar Ekonomikas ministrijas darba tirgus prognozēm dažādu tehnoloģiju un inovāciju plašāka izmantošana ikdienā palielinās augsti kvalificēta darbaspēka pieprasījumu ar izglītību eksaktajās zinātnēs, jo īpaši pēc informācijas tehnoloģiju un inženierzinātņu speciālistiem. Kopumā vidējā termiņā varētu būt vērojamas šādas būtiskākās darba tirgus neatbilstības:

- Iztrūkums pēc augstākās kvalifikācijas dabaszinātņu, IKT un inženierzinātņu speciālistiem.
- Augstākās kvalifikācija darbaspēka pārpalikums ar izglītību sociālās, komerczinātnēs un humanitāras zinātnēs.
- Iztrūkums pēc darbaspēka ar profesionālo vidējo izglītību. Vidējā termiņā var veidoties darbaspēka iztrūkums ar profesionālo vidējo izglītību, pie tam iztrūkums būs vērojams praktiski visās izglītības tematiskajās grupās, it īpaši inženierzinātnēs un ražošanā.
- Darbaspēka pārpalikums ar vidējo vispārējo izglītību, pamatzglītību un zemāku izglītības līmeni.⁴⁷

⁴⁷ Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidējā un ilgtermiņa prognozēm 2024. Pieejams: <https://www.em.gov.lv/lv/darba-tirgus-zinojums>

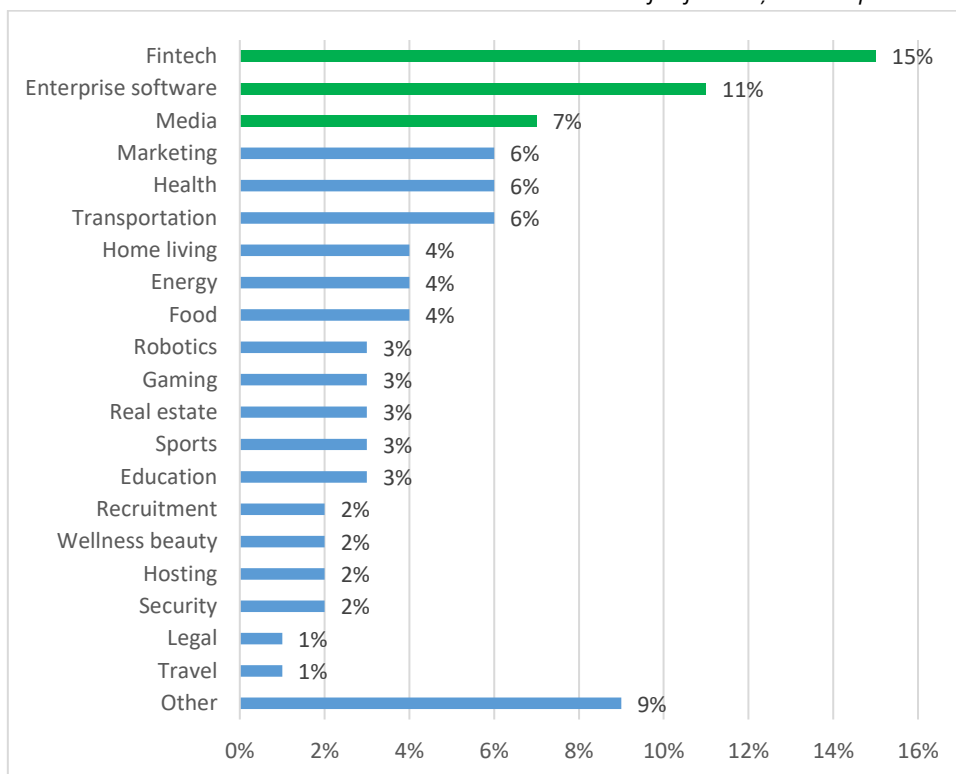
Lielu ietekmi uz nodarbinātību atstās arī tehnoloģiskais progress, kura vēl straujāku attīstību ietekmēja Covid-19 izraisītā krīze. Paredzams, ka turpmākajos gados arvien vairāk darbavietas saskarsies ar automatizācijas tendencēm, lielākais darbavietu samazinājums sagaidāms profesijās ar lielu manuālo un atkārtojamu darbību īpatsvaru, kā arī specialitātēs, kas saistītas ar tiešo apkalpošanu, piemēram, pārdevēji un kasieri mazumtirdzniecībā, zvanu operatori un līdzīgās profesijas. Automatizācijas tendences ilgtermiņā visvairāk varētu ietekmēt vidējās kvalifikācijas darbavietu skaitu.

Jāņem vērā, ka tehnoloģijas polarizē darba tirgu, radot augstas kvalifikācijas, labi apmaksātus darbus, aizstājot zemas kvalifikācijas un zemi apmaksātus darbus un no darba tirgus izstumjot vidējas kvalifikācijas darbus. Vismazāk tehnoloģiju attīstība ietekmēs tās profesijas, kurās nepieciešams augsts izglītības līmenis, augsta sociālā mijiedarbība un spēja vadīt, plānot un koordinēt sarežģīto vidi/apstākļus. Savukārt visvairāk automatizācijai ir pakļautas tās profesijas, kurās nepieciešama salīdzinoši zema līmeņa izglītība vai nav nepieciešams iesaistīties kompleksās sociālās mijiedarbībās, kā arī profesijas, kurās tiek veikts rutīnas manuāls darbs.

5.2. Nozaru analīze

Nozares, kuras Latvijā ir reģistrēti jaunuzņēmumi, apkopotas "Civitta" pētījumā par Baltijas jaunuzņēmumu nozari "The Baltic Startup Scene: Today's Realities, Tomorrow's Possibilities" (skat. 5.5. attēlu)

5.5. attēls. Latvijas jaunuzņēmumu pārstāvētās nozares⁴⁸

15% no Latvijas jaunuzņēmumiem pārstāv Finanšu tehnoloģijas (FinTech), 11% Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (IKT) un konkrēti uzņēmumu programmatūru izstrādi, 7% - plašsaziņas līdzekļus. Arī Lietuvā un Igaunijā Finanšu tehnoloģijas (FinTech) un Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (IKT) ir jaunuzņēmumu pārstāvētākās nozares.⁴⁹

ZPR identificētie 14 aktīvie jaunuzņēmumi līdzīgi kā Latvijā kopumā pārstāv dažādas nozares, bet lielākoties IKT tehnoloģiju sinerģiju ar kādu citu nozari (skat tabulas 5.4. un 5.5.)

5.4. tabula. Zemgales jaunuzņēmumu pārstāvētās nozares (Avots: Startin.lv datu bāze)

Nozare	Jaunuzņēmumu skaits	ZPR jaunuzņēmumi	Nozares skaidrojums
AI	1	Ajelix SIA AJELIX	AI - mākslīgais intelekts ir datorzinātnes apakšnozare, kas nodarbojas ar intelektuālas uzvedības automatizāciju.
HealthTech	2	Smart Barboleta SIA "Barboleta" Algae Tree	HealthTech attiecas uz digitālo tehnoloģiju un programmatūras

⁴⁸ The Baltic Startup Scene: Today's Realities, Tomorrow's Possibilities. Civitta, in collaboration with GOOGLE. Pieejams: <https://www.calameo.com/read/0051513657494aa7b92fb>

⁴⁹ The Baltic Startup Scene: Today's Realities, Tomorrow's Possibilities. Civitta, in collaboration with GOOGLE. Pieejams: <https://www.calameo.com/read/0051513657494aa7b92fb>

Nozare	Jaunuzņēmumu skaits	ZPR jaunuzņēmumi	Nozares skaidrojums
		SIA "Algae Tree"	izmantošanu, kuras mērķis ir uzlabot veselības aprūpes sniegšanu, pārvaldību un rezultātu.
Mobile App	2	Smart Barboleta SIA "Barboleta"	Mobile App ir datorprogramma vai programmatūras lietojumprogramma, kas paredzēta darbībai mobilajā ierīcē, piemēram, tālrunī, planšetdatorā vai pulkstenī.
		Punkt SIA NORD MADE	
AR	1	RedFrog SIA RedFrog	Papildinātā realitāte (AR) ir interaktīva pieredze, kas apvieno reālo pasauli un datora ģenerētu 3D saturu.
Social Networking	1	RedFrog SIA RedFrog	Sociālie tīkli ir vietnes un lietotnes, kas ļauj lietotājiem un organizācijām sazināties, koplietot informāciju un veidot attiecības.
MedTech	1	PrintyMed SIA PrintyMed	Med Tech jeb medicīnas tehnoloģija ir plaša disciplīna. Tā ir definēta kā joma, kurā tiek izmantotas tehnoloģijas, t.i., ierīces veselības aprūpes sistēmām diagnostikai, pacientu aprūpei, ārstēšanai un personas veselības uzlabošanai.
SportsTech	1	Rocketgrip SIA "RocketGrip"	SportsTech ietver ierīces, virtuālās realitātes apmācības sistēmas, datu analīzes programmatūru un tiešraides straumēšanas platformas. Ar moderniem risinājumiem SportsTech pārveido tādas jomas kā sportistu apmācība, līdzjutēju pieredze un nozares darbības.
Energy	2	MonaTek SIA MonaTek	Jauni risinājumi enerģētikas nozarē.
		Latvia Energetics SIA "Latvia Energetics"	

Nozare	Jaunuzņēmumu skaits	ZPR jaunuzņēmumi	Nozares skaidrojums
Robotics	1	ELIGENT SIA ELIGENT	Robotika ir robotu projektēšanas, uzbūves, darbības un izmantošanas starpdisciplināri pētījumi un prakse.
Biotech	1	Algae Tree SIA "Algae Tree"	Biotech ir daudznozaru joma, kas ietver dabaszinātņu un inženierzinātņu integrāciju, lai panāktu organismu un to daļu pielietojumu produktiem un pakalpojumiem.
NanoTech	1	Algae Tree SIA "Algae Tree"	NanoTech attiecas uz zinātnes un inženierzinātņu nozari, kas veltīta struktūru, ierīču un sistēmu projektēšanai, ražošanai un izmantošanai, manipulējot ar atomiem un molekulām nanomērogā, t.i., ar vienu vai vairākiem izmēriem 100 nanometri (100 miljona daļa milimetru) vai mazāk.
PropTech	1	MonaTek SIA MonaTek	PropTech - informācijas tehnoloģiju un platformu pielietojums nekustamo īpašumu nozarē.
IoT	2	MonaTek SIA MonaTek Sebelo SIA Sebelo	IoT - lietu internets ir dažādu reālu objektu (lietu, fizisku iekārtu, daba glādu, mērierīču u.c.) aprīkošana ar sensoriem ar mērķi iegūt dažādus datus un attālināti pārvaldīt, monitorēt un veikt dažādas darbības ar šiem objektiem, izmantojot interneta vai citu veidu savienojumus.
Security	2	Sebelo SIA Sebelo Adventum Tech SIA "Adventum Tech"	Informācijas tehnoloģiju izmantošana dažādiem drošības risinājumiem.
GreenTech	1	Sebelo SIA Sebelo	Zaļā tehnoloģija attiecas uz tādu tehnoloģiju izstrādi un izmantošanu, kas samazina

Nozare	Jaunuzņēmumu skaits	ZPR jaunuzņēmumi	Nozares skaidrojums
			cilvēka darbības negatīvo ietekmi uz vidi un sabiedrību. Tas ietver plašu produktu, pakalpojumu un prakses klāstu, kas atbalsta ilgtspējīgāku nākotni.
Foodtech	2	Supliful SIA Brand On Demand	Foodtech ir joma, kas izmanto tehnoloģiju un inovācijas, lai mainītu veidu, kā ražo, izplata un patērē pārtiku.
		Punkt SIA NORD MADE	
Construction	1	Adventum Tech SIA "Adventum Tech"	Informācijas tehnoloģiju risinājumi būvniecībā.
PaaS	1	Supliful SIA Brand On Demand	Platforma kā Pakalpojums (PaaS) ir mākoņrisinājums, kas nodrošina uzņēmumiem iespēju izstrādāt un izvietot lietotnes, izmantojot mākonī. Tas ietver infrastruktūru, tīkla resursus, serverus un BI pakalpojumus, balstoties uz abonēšanu un pieprasījumu.
FinTech	1	Jeff SIA "JEFF"	Fintech – finanšu tehnoloģija aptver visu veidu tehnoloģiju jauninājumus, kuri izmantoti, lai atbalstītu vai sniegtu finanšu pakalpojumus.
Big Data	1	Jeff SIA "JEFF"	Lielie dati informācijas tehnoloģijās ietver metožu, instrumentu un pieeju kopumu liela apjoma strukturētu un nestukturētu, strauji augošu, dažādas nozīmes datu apstrādē, lai iegūtu cilvēklasāmu rezultātu.

5.5. tabula. ZPR jaunuzņēmumu nozares un biznesa modeļi (Avots: Startin.lv datu bāze)

Nr.p.k.	Uzņēmums	Juridiskais statuss	Nozare	Biznesa modelis
1.	Ajelix	SIA AJELIX	AI	B2B, B2C
2.	Smart Barboleta	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Barboleta"	HealthTech, Mobile App	B2B2C
3.	RedFrog	SIA RedFrog"	AR, Social Networking	B2C
4.	PrintyMed	SIA "PrintyMed"	MedTech	B2B
5.	Rocketgrip	SIA "RocketGrip"	SportsTech	B2B, B2C
6.	Latvia Energetics	SIA "Latvia Energetics"	Energy	
7.	ELIGENT	SIA "ELIGENT"	Robotics	B2B
8.	Algae Tree	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Algae Tree"	BioTech, NanoTech, HealthTech	B2B, B2C
9.	MonaTek	SIA "MonaTek"	PropTech, IoT, Energy	B2B
10.	Sebelo	SIA "Sebelo"	IoT, Security, GreenTech	B2B, B2C, B2G
11.	Punkt	SIA "NORD MADE"	Foodtech, Mobile App	B2B, B2C, Marketplace
12.	Adventum Tech	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Adventum Tech"	Construction, Security	B2B
13.	Supliful	SIA "Brand On Demand"	PaaS, FoodTech	B2B, Marketplace
14.	Jeff	SIA "JEFF"	FinTech, Big Data	Marketplace

Latvijas jaunuzņēmumu gada balva 2024. gadā piešķirta diviem ZPR jaunuzņēmumiem "Supliful" un "PrintyMed", nominācijās:

- Straujākais izrāviens – "Supliful". Jaunuzņēmums nodarbojas ar kosmētikas, uztura bagātinātāju un pakotās pārtikas produktu ražošanu un piegādi pēc pasūtījuma.
- Jaunuzņēmums, kas rada lielāko sociālo ietekmi – "PrintyMed". Jaunuzņēmums no Latvijas Organiskās Sintēzes institūtā izstrādātās tehnoloģijas ir radījis mākslīgo zirnekļu zīdu biomimētiskā veidā, atdarinot procesu, kā tas notiek dabā.

ZPR jaunuzņēmumu pārstāvēto nozaru analīze neliecina par ciešu saistību ar ZPR reģiona ekonomikas profilu. Tas aptver šādus četrus galvenos specializācijas virzienus:

- Bioekonomika, lauksaimniecība un tās produktu pārstrāde.
- Dabas resursu (mežu un derīgo izrakteņu) apsaimniekošana.
- Apstrādes rūpniecība kā pilsētu specializācija.
- Tūrisms un amatniecība kā reģiona identitātes zīmols.⁵⁰

Saskaņā ar ZPR ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2015.-2030. gadam noteiktas šādas potenciālās reģiona specializācijas nākotnē (skat. 5.6. tabulu).⁵¹

5.6. tabula. ZPR specializācijas

Lauksaimniecība	Tradicionālās nišas	Lopkopība, putnkopība, graudkopība, dārzeņu un augļu ražošana, lauksaimnieciskās produkcijas pārstrāde un pārtikas produktu ražošana.
	Attīstāmās nišas	Bioekonomika, bioloģiskā lauksaimniecība, mājražošana, tiešās pārtikas produktu piegādes saimniecības, pārtikas rūpniecības dažādošana (sadarbībā ar zinātniekiem), biomasas ražošana.
Mežsaimniecība	Tradicionālās nišas	Mežsaimniecība un mežizstrāde, kokapstrāde, kūdras, smilts, grants, ģipšakmens, dolomīta, kaļķakmens ieguve un izmantošana rūpniecībā.
	Attīstāmās nišas	Koksnes produkcijas ar augtu pievienoto vērtību ražošana, enerģētiskā koksnes pārstrāde (šķeldas un granulu ražošana), gāzes glabātuves izveide.
Apstrādes rūpniecība	Tradicionālās nišas	Gaļas produktu, konditorejas un miltu izstrādājumu, piena produktu, graudu pārstrādes produktu ražošana; kokrūpniecība, mēbeļu ražošana; gatavo metālizstrādājumu un metāla konstrukciju ražošana; ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana; gatavo tekstilizstrādājumu ražošana u.c.
	Attīstāmās nišas	Zinātņietilpīgu, inovatīvu apstrādes rūpniecības produktu ar augstu pievienoto vērtību ražošana, kā arī izstrādājumu ražošana ar importa aizstāšanas un eksporta potenciālu.

⁵⁰ Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015-2030. Pieejams: <https://www.zemgale.lv/lv/zpr-ilgtspejigas-attistibas-strategija-2015-2030>

⁵¹ Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015-2030. Pieejams: <https://www.zemgale.lv/lv/zpr-ilgtspejigas-attistibas-strategija-2015-2030>

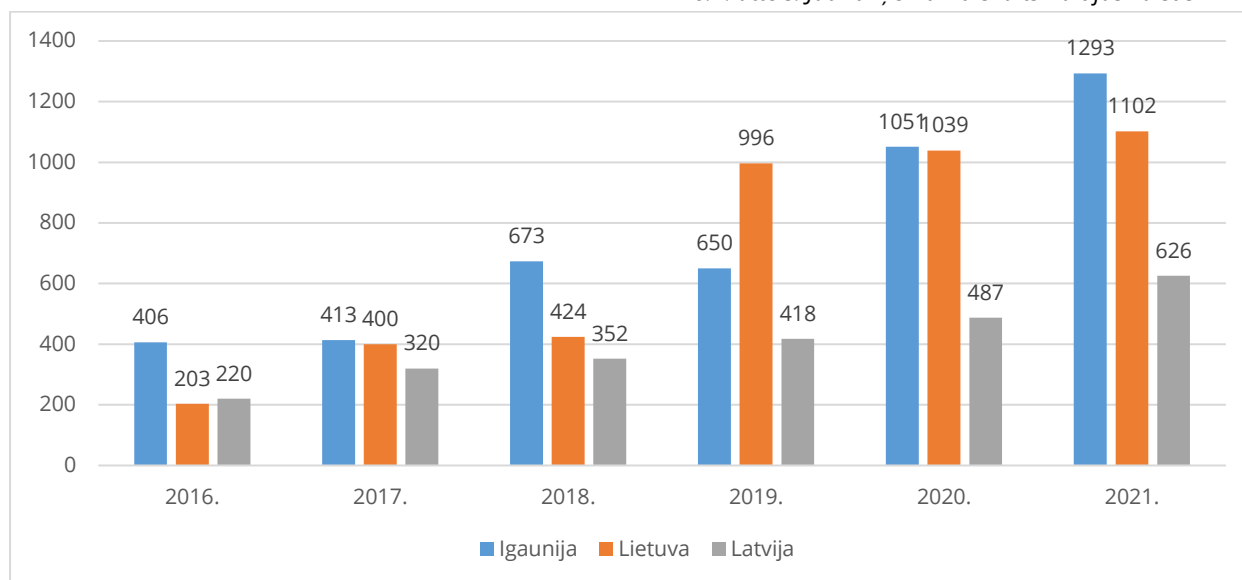
6. Jaunuzņēmumi

6.1. Jaunuzņēmumu skaits un piemēri

ES joprojām nav pieņemti vienoti kritēriji jaunuzņēmuma definēšanai, un tā izpratne dažādās Eiropas valstīs var būtiski atšķirties. Ne visās valstīs jaunuzņēmuma koncepts ir oficiāli noteikts valsts likumdošanā. Līdz ar to dati par jaunuzņēmumu skaitu dažādos avotos ir atšķirīgi.

Pēc "Google" pasūtījuma 2022. gadā veiktajā "Civitta" pētījumā par Baltijas jaunuzņēmumu nozari "The Baltic Startup Scene: Today's Realities, Tomorrow's Possibilities" secināts, ka lielākais jaunuzņēmumu un vienradžu skaits Baltijas valstīs ir Igaunijā. Pētījuma dati norāda, ka Latvijā 2021. gadā bija 626 jaunuzņēmumi (skat. 6.1 attēlu).⁵²

6.1. attēls. Jaunuzņēmumu skaits Baltijas valstīs⁵³

Savukārt saskaņā ar SIA "Oxford Research Baltics" 2022. gada pētījumā "Latvijas jaunuzņēmumu ekosistēmas novērtēšana un pašreizējā stāvokļa identificēšana"⁵⁴ veikto analīzi, Latvijā identificēti 512 uzņēmumi, kas vietējās un starptautiskās datu bāzēs definēti kā jaunuzņēmumi un ir līdz 7 gadus veci jeb dibināti no 2015. gada līdz 2021. gadam. Turpretī Startin.lv datu bāzē kopumā ir norādīti 489 jaunuzņēmumi. Tādējādi redzams, ka jaunuzņēmumu skaits ir atšķirīgs dažādos informācijas avotos. Turpmākā

⁵² The Baltic Startup Scene: Today's Realities, Tomorrow's Possibilities Pieejams: <https://www.calameo.com/read/0051513657494aa7b92fb>

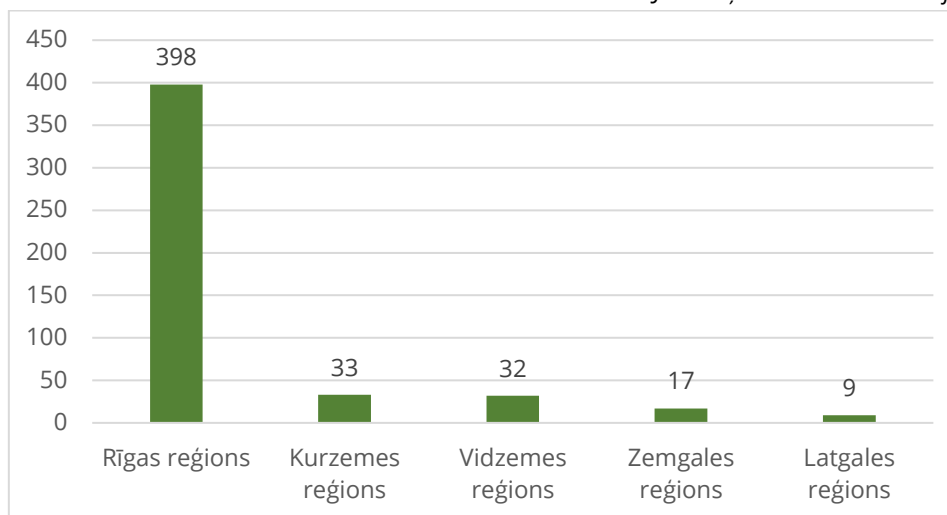
⁵³ The Baltic Startup Scene: Today's Realities, Tomorrow's Possibilities Pieejams: <https://www.calameo.com/read/0051513657494aa7b92fb>

⁵⁴ SIA "Oxford Research Baltics" 2022.gada pētījums "Latvijas jaunuzņēmumu ekosistēmas novērtēšana un pašreizējā stāvokļa identificēšana"

izpēte tiks balstīta Startin.lv datos, jo tie ir vispilnīgākie un sniedz iespēju plašākai salīdzinošanai analīzei.

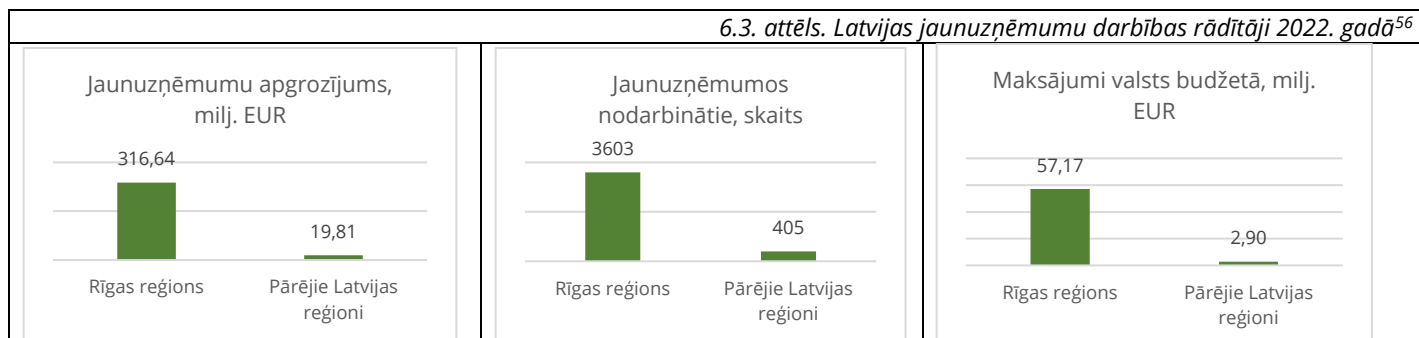
Saskaņā ar Startin.lv datiem jaunuzņēmumu reģionālais sadalījums Latvijā redzams 6.2 attēlā.

6.2 attēls. Jaunuzņēmumu skaits Latvijas reģionos⁵⁵

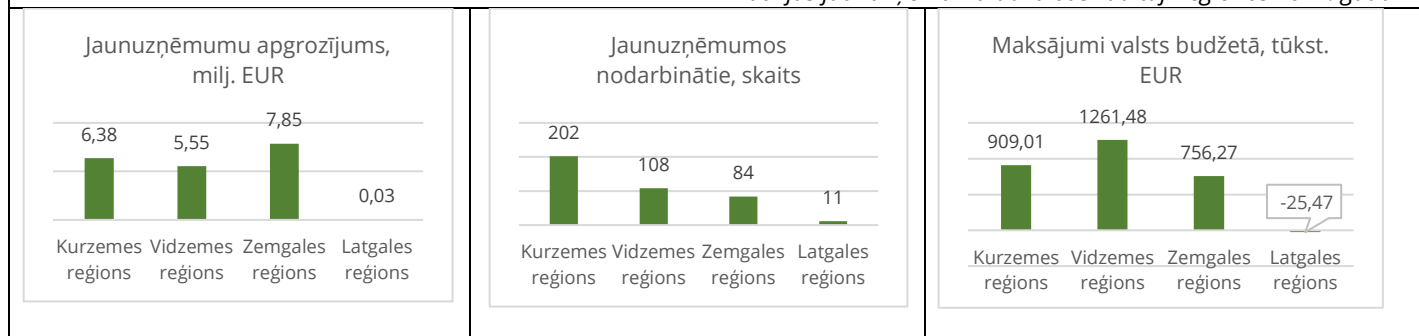

81% Latvijas jaunuzņēmumu reģistrēti Rīgas reģionā. Latvijas jaunuzņēmumu darbības rādītāji apkopoti 6.3. attēlā.

6.3. attēls. Latvijas jaunuzņēmumu darbības rādītāji 2022. gadā⁵⁶

Latvijas jaunuzņēmumu darbības rādītāji reģionos 2022. gadā⁵⁷

6.3 attēls - Latvijas jaunuzņēmumu darbības rādītāji⁵⁸

⁵⁵ Startin.lv dati

⁵⁶ Startin.lv dati

⁵⁷ Startin.lv dati

⁵⁸ Startin.lv dati

Neskatoties uz to, ka jaunuzņēmumu skaits Latvijā ar katru gadu aug, tomēr Latvija būtiski atpaliek no Igaunijas un Lietuvas, arī vienradžu skaitā ziņā. Igaunija var lepoties ar 10 vienradžiem, Lietuvā ir divi vienradži, Latvijā viens. Turpinājumā sniegti Igaunijas, Lietuvas, Latvijas, Somijas vienradžu piemēri un darbības apraksts.

6.1. tabula. Igaunijas, Lietuvas, Latvijas, Somijas vienradžu saraksts un darbības apraksts

Vienradži	Darbības apraksts	Kontakti
Igaunija		
Veriff	<p>Veriff ir globāls 2015. gadā dibināts tiešsaistes identitātes verifikācijas uzņēmums, kas aizsargā uzņēmumus un to klientus no tiešsaistes identitātes krāpšanas, izmantojot mākslīgus līdzekļus. Veriff nodarbojas ar identitātes verifikācijas risinājumu izstrādi, kas ietver valsts dokumentu autentiskuma validāciju, tīkla un ierīču analīzi, biometrisko atbilstību, AML (<i>anti-money laundering</i> -cīņa ar naudas līdzekļu legalizāciju) atbilstības pārbaudi, vecuma verifikāciju un subjekta dzīvīguma apstiprināšanu.</p> <p>Uzņēmuma izaugsme notikusi, pateicoties pieprasījumam pēc risinājumiem, lai izvairītos no identitātes zādzībām un krāpšanas interneta vidē.</p> <p>Veriff atpazīst vairāk nekā 3000 valdības izdotus dokumentus no vairāk nekā 190 pasaules valstīm.</p>	<p>+372 607 5050 info@veriff.com</p>
Wise	<p>Wise Ltd (zīmols Wise) ir Apvienotajā Karalistē bāzēts finanšu uzņēmums. Tā galvenais birojs ir Londonā. Uzņēmums ir dibināts 2011. gadā. Tas sniedz Igaunijā izstrādātus naudas pārskaitījumu pakalpojumus. Wise maršrutē maksājumus, nevis tieši pārsūtot sūtītāja naudu saņēmējam, bet novirzot to saņēmējam ar līdzvērtīgu pārskaitījumu, kas notiek pretējā virzienā. Tāpat pārskaitījuma saņēmējs saņem maksājumu ne no sūtītāja, kurš sāka pārskaitījumu, bet ar līdzvērtīgu pārskaitījumu. Šis process novērš valūtas konvertēšanu un starpvalstu pārvedumus. Pakalpojuma uzcenojumi ir zemāki par banku pakalpojumiem, un tas ir izdevīgi</p>	<p>https://wise.com/</p>

	personām, kuras sūta nelielus regulārus pārsūtījumus uz ārzemēm.	
Zego	Igaunu 2016. gadā dibināts un Lielbritānijā bāzēts komerciālo transportlīdzekļu apdrošinātājs. Uzņēmuma klientu loks plešas no pašnodarbinātiem autovadītājiem līdz lielajiem uzņēmumiem, kuriem ir plašs transportlīdzekļu parks, piemēram, "Uber" un "Uber Eats", "Bolt", "Deliveroo" un daudzām citām pazīstamām kopbraukšanas, piegādes kompānijām.	info@zego.com
Gelato	GelatoConnect ir drukas automatizācijas programmatūra, kas automatizē visu drukāšanas procesu, sākot no pasūtījuma pieņemšanas līdz galīgajai produkcijai, samazinot cilvēka kļūdas un manuālu iejaukšanos. Gelato ir izveidojis pasaulē lielāko tīklu vietējai ražošanai un pielāgotu (<i>customized</i>) produktu izplatīšanai. GelatoConnect apvieno visus drukas pārvaldības aspektus vienā platformā, lai racionalizētu procesus, vienlaikus uzlabojot produktivitāti un samazinot darbības neefektivitāti.	apisupport@gelato.com
Bolt	Bolt (līdz 2019. gadam Taxify) ir Igaunijas uzņēmuma Bolt Technology OÜ transporta pakalpojumu un preču piegādes zīmols. Uzņēmums ir dibināts 2013. gadā. Tā galvenais birojs atrodas Tallinā. Uzņēmums izstrādā un piedāvā Bolt mobilo lietotni, kas ļauj izsaukt taksometru vai privātu autovadītāju. Tiek piedāvāti izmantošanai arī koplietošanas motocikli un elektriskie skūteri. Uzņēmums attīsta arī ēdienu piegādes pakalpojumu Bolt Food un pārtikas preču piegādes pakalpojumu Bolt Market.	riga@bolt.eu
Playtech	Playtech 1999. gadā nodibināja Izraēlas uzņēmējs Tedijs Sagi Tartu, Igaunijā ar partneriem no kazino, programmatūras inženierijas un multimediju nozares. Playtech savu pirmo kazino produktu laida klajā 2001. gadā, un kopš tā laika tas ir kļuvis par pasaulē vadošo un lielāko starptautisko tīmekļa un mobilo	info@playtech.com

	<p>lietojumprogrammu programmatūras izstrādātāju un licencētāju digitālo spēļu industrijai Playtech, kas ir pasaulē vadošais tiešsaistes spēļu programmatūras izstrādātājs un tiešsaistes video straumēšanas spēļu pakalpojumu sniedzējs. Playtech piedāvā programmatūru priekš tiešsaistes kazino, pokera istabām, kā arī sporta derībām. Tas piedāvā arī programmatūru tiešsaistes bingo spēlēm un mobilajām spēlēm.</p>	
Pipedrive	<p>Pipedrive ir mākoņdatošanas programmatūras uzņēmums, kas piedāvā CRM risinājumu (Klientu attiecību pārvaldība (angļu: <i>Customer Relationship Management</i>)) sistēmas MVU. 2020. gadā Pipedrive kļuva par piekto igauņu dibināto vienradzi.</p> <p><i>2020. gada martā Igaunijas "Pipedrive" iegādājās Latvijas e-pasta mārketinga automatizācijas uzņēmumu "Mailigen".</i></p> <p>Uzņēmuma galvenā mītne atrodas Ņujorkā, savukārt citviet Eiropā un ASV darbojas reģionālie biroji.</p>	press@pipedrive.com
Skype	<p>Skype (/skaɪp/) ir patentēta telekomunikāciju lietojumprogramma, ko pārvalda Skype Technologies, Microsoft nodaļa, kas vislabāk pazīstama ar IP balstītu videotelefoniju, videokonferencēm un balss zvaniem. Tam ir arī tūlītēja ziņojumapmaiņa, failu pārsūtīšana, debeta zvani uz fiksētajiem un mobilajiem tālruņiem (pa tradicionālajiem tālruņu tīkliem) un citas funkcijas. Tas ir pieejams dažādās galddatoru, mobilo un videospēļu konsoļu platformās.</p> <p>Skype izveidoja četri Igaunijas izstrādātāji, pirmo reizi tas tika publiskots 2003. gada augustā. 2011. gada maijā Microsoft iegādājās Skype par 8,5 miljardiem dolāru un izmantoja to, lai aizstātu savu Windows Live Messenger.</p>	https://www.skype.com/en/
Glia	<p>Glia platforma nodrošina jaunu savienojumu iespējas uzņēmumiem un to klientiem. Klienti un potenciālie klienti var sazināties ar uzņēmumu, izmantojot</p>	https://www.glia.com/contact-us

	pieejamo kanālu — tālruni, tērzēšanu, tīmekli vai ziņojumapmaiņu.	
ID.me	ID.me ir Amerikas tiešsaistes identitātes tīkla uzņēmums, kas ļauj cilvēkiem tiešsaistē sniegt pierādījumus par savu juridisko identitāti. ID.me digitālos akreditācijas datus var izmantot, lai piekļūtu valsts pakalpojumiem, veselības aprūpes pieteikšanās datiem vai mazumtirgotāju atlaidēm. Uzņēmums atrodas Maklīnā, Virdžīnijā.	https://help.id.me/hc/en-us
Lietuva		
Vinted"	<p>"Vinted" tika dibināts 2008. gadā Viļņā, nodarbojas ar lietotu apģērbu tirdzniecību. Finansējuma piesaiste un veiksmīgā darbība ļāvusi uzņēmumam gan paplašināties citās valstīs, gan dažādot piedāvājumu, pārdodot ne tikai lietotu apģērbu, bet arī elektroniku.</p> <p>2012. gadā Vinted sadarbojās ar Lemon Labs, Lietuvā bāzētu lietotņu izstrādes konsultāciju uzņēmumu, lai izlaistu savu mobilo lietotni.</p> <p>2019. gadā uzņēmums Vinted kļuva par Lietuvas pirmo tehnoloģiju vienradzi, 2024. gadā Vinted iegādājās Dānijas konkurentu Trendsales.</p> <p>Uzņēmums Vinted darbojas divdesmit vienā valstī, un tam ir vairāk nekā 65 miljoni reģistrētu lietotāju.</p> <p>Kopš 2021. gada uzņēmums Vinted ir bijis Francijas, Lietuvas un Polijas datu aizsardzības uzraudzības iestāžu (SA) uzraudzībā pēc daudzām sūdzībām par pārkāpumiem un šaubīgu lietotāju kontu bloķēšanas praksi, kā rezultātā uzņēmumam piemēroja naudas sodu 2 375 276 EUR apmērā.</p>	http://www.vinted.com/app
Nord Security	Uzņēmumu "Nord Security" dibināts 2012. gadā ar mērķi nodrošināt plaši pieejamu interneta drošības un privātuma instrumentu. Uzņēmums darbojas 20 pasaules valstīs un nodarbina 1700 personas. Tā produktus izmanto lietotāji visā pasaulē, arī tādi uzņēmumi kā	contact@nordsec.com

	<p>“Calendly”, “Adobe”, “Shutterstock” un “Vinted”.</p> <p>Nord Security ir viens no pasaulē vadošajiem digitālās drošības un privātuma risinājumu nodrošinātājiem uzņēmumiem un privātpersonām.</p>	
Latvija		
Printful	<p>Printful Inc. ir ASV reģistrēts apdrukāšanas, šūšanas un piegādes ārpakalpojumu uzņēmums, kas saistīts ar Latvijas uzņēmumu grupu Draugiem Group. Dibināts 2010. gadā.</p> <p>Printful pēc pasūtījumiem apdrukā un šuj produktus, kā arī nodrošina to piegādi. Uzņēmums piedāvā integrāciju ar elektroniskās tirdzniecības platformām, automatizējot produktu izveidi, pasūtījumu saņemšanu un izpildi, turklāt klientiem ir iespēja piegādes izmaksas noteikt tiešsaistē. Printful nodrošina integrāciju ar dažādām elektroniskās tirdzniecības platformām un pakalpojumiem</p>	<p>https://www.printful.com/contacts</p>
Somija		
Oura	<p>Oura ir viedo gredzenu ražotājs veselības, miega un aktivitāšu izsekošanai. Viedajā gredzenā tiek izmantota sensoru un tehnoloģiju kombinācija, lai izsekotu tādas aktivitāšu datus, kā sirdsdarbības ātrums, tā mainīgums, temperatūra, skābekļa līmenis asinīs, elpošanas regularitāte, liels fokuss tiek likts arī uz miega kvalitātes mērījumiem - miega laiku, ķermeņa temperatūru, nakts kustības un daudz ko citu, kā arī dod iespēju kopīgot veselības un aktivitāšu datus ar citiem “Oura” lietotājiem.</p>	<p>https://ouraring.com/business</p>
RELEX	<p>Tā ir mākoņdatošanā balstīta platforma, kas piedāvā ERP (<i>Enterprise Resource Planning</i> - Uzņēmuma Resursu Plānošana) programmatūras risinājumus - piegādes ķēdes plānošanas rīku - mazumtirdzniecības uzņēmumiem. Tās risinājumi ietver pieprasījuma prognozēšanu, automatizētu papildināšanu, krājumu plānošanu, telpu</p>	<p>https://www.relexsolutions.com/contact/</p>

	plānošanu, darbaspēka pārvaldību un daudz ko citu.	
HMD Global	Somijā reģistrēts uzņēmums, kas izstrādā mobilos telefonus, viedtālruņus un planšetdatorus ar Nokia un HMD zīmolu. Tas ir dibināts 2016. gadā. Galvenais birojs atrodas Espo. Uzņēmuma īpašnieks ir privāta kapitāla fonds Smart Connect LP.	https://solutions.hmd.com/contact-us
Supercell	Mobilo spēļu izstrādātājs, kas koncentrējas uz vidēja līmeņa spēlēm. Spēles ir pieejamas iOS un Android platformās. Tas gūst peļņu, izmantojot pirkumus lietotnē un reklāmas. Uzņēmums tika izveidots 2010. gadā Helsinkos, Somijā, ar birojiem Sanfrancisko, Tokijā, Seulā un Pekinā.	media@supercell.com

Igaunijas būtiskās priekšrocības veiksmīgai jaunuzņēmumu kustības attīstībai ir politiskā vadība, Skype veiksmes stāsts un valsts kultūra. Igaunija izveidojusi veiksmīgu e-valdības sistēmu, ieviesusi e-vēlēšanas, e-veselības sistēmu un e-parakstu. Viens no iemesliem, kāpēc Igaunijā ātrāk nekā Latvijā un Lietuvā izveidojās spēcīga investīciju un jaunuzņēmumu kultūra, bija "Skype" veiksmes stāsts, kas radīja nākamās veiksmes stāstus, iedvesmojot un parādot, ka arī mazajiem Baltijas uzņēmumiem ir iespēja iekarot pasauli. Ciešā sadarbība starp akadēmiskajām aprindām un industrijām ir viens no Igaunijas jauninājumu politikas stūrakmeņiem. Laba izglītības sistēma, modernas laboratorijas un racionalizēta zinātnes pārvalde ir padarījušas Igauniju par vietu, kur dzimst 21. gadsimta panākumu stāsti.

Igaunijas priekšrocības veiksmīgai jaunuzņēmumu un vienradžu attīstībai ir izglītības sistēma, kas bērniem jau no pirmsskolas līmeņa piedāvā apgūt digitālās prasmes, robotiku, radošo domāšanu. Faktori, kas veicina ārējā kapitāla piesaisti - gudri, radoši cilvēki, sekmīga ekosistēma, digitalizācija, sadarbības prasmes, zems birokrātijas līmenis, pētniecība un attīstība sadarbībā ar universitātēm, iedzīvotāju gribasspēks, entuziasms, paredzamība, inovatīva domāšana un augstas IT un tehnoloģiju prasmes. Nozīmīga loma un ietekme jaunuzņēmumu un vienradžu attīstībā Igaunijā ir valstij un pašvaldībām - izglītības sistēmas veidošana, likumdošana, nodokļu politika, zems birokrātijas līmenis, digitalizācija.

6.2. Jaunuzņēmumu izvērtējums Zemgales reģionā

Startin.lv datu bāzē ZPR reģistrēti 17 jaunuzņēmumi, no kuriem divi 2024. gadā likvidēti (SIA "Akountly" un SIA "NAVITech"), bet vienam ir maksātnespējas process (SIA "Nordic Food"). Līdz ar to turpmāk tiks analizēti 14 aktīvie jaunuzņēmumi Zemgales reģionā.

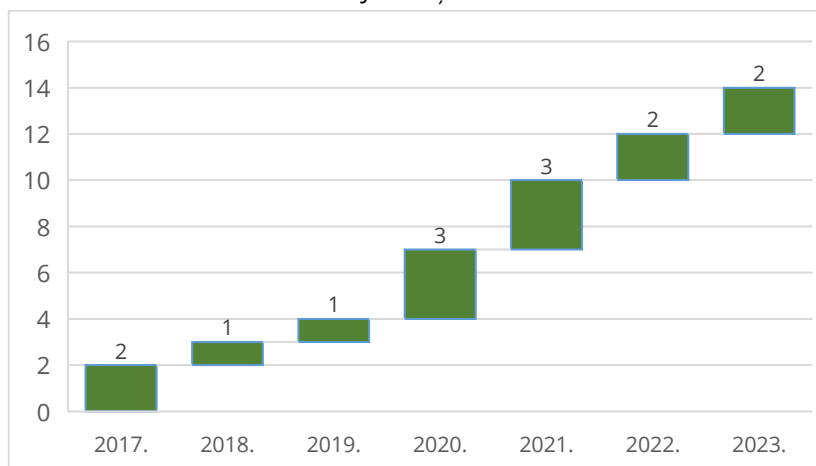
Daži uzņēmumi to pastāvēšanas laikā ir mainījuši juridiskās adreses – trīs uzņēmumi no Rīgas uz Zemgales reģionu, viens no Zemgales reģiona uz Rīgu.

6.2.tabula. Zemgales reģiona jaunuzņēmumu saraksts (Starti.lv dati)

Jaunuzņēmums	Nozare	Dibināšanas gads	Juridiskā adrese 2024.
SIA AJELIX	AI B2B, B2C	2023.	Aizkraukles nov., Aizkraukle, Lāčplēša iela 5, LV-5101
SIA Barboleta	HealthTech, Mobile App B2B2C	2017.	Jelgava, Kooperatīva iela 2 - 9, LV-3003
SIA RedFrog	AR, Social Networking B2C	2022.	Jelgavas nov., Cenu pag., Āne, Muižnieku iela 18, LV-3043
SIA PrintyMed	MedTech B2B	2023.	Jelgavas nov., Cenu pag., "Tomiņi", LV-3018
SIA RocketGrip	SportsTech B2B, B2C	2017.	Jelgavas nov., Cenu pag., Āne, Celtnieku iela 30, LV-3043
SIA Latvia Energetics	Energy	2021.	Jelgava, Svētes iela 24 - 4, LV-3001
SIA ELIGENT	Robotics B2B	2018.	Jelgava, Loka maģistrāle 11 - 25, LV-3004
SIA Algae Tree	BioTech, NanoTech, HealthTech B2B, B2C	2022.	Jelgava, Kronvalda iela 5 - 1, LV-3002
SIA MonaTek	PropTech, IoT, Energy B2B	2021.	Rīga, Elizabetes iela 51 - 9, LV-1010
SIA Sebelo	IoT, Security, GreenTech B2B, B2C, B2G	2021.	Aizkraukles nov., Neretas pag., Nereta, Dārza iela 7, LV-5118
SIA NORD MADE	Foodtech, Mobile App B2B, B2C, Marketplace	2020.	Jelgava, Ziedoņa iela 7, LV-3002
SIA Adventum Tech	Construction, Security B2B	2020.	Jelgavas nov., Svētes pag., Atpūta, Mežmalas iela 26, LV-3008
SIA Brand On Demand	PaaS, FoodTech B2B, Marketplace	2020.	Jelgava, Peldu iela 7, LV-3002
SIA JEFF	FinTech, Big Data Marketplace	2019.	Jelgava, Viktorijas iela 25, LV-3001

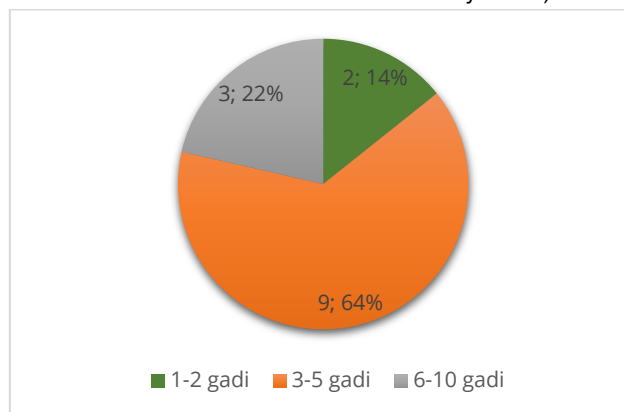
ZPR jaunuzņēmumi ir relatīvi jauni un lielākā daļa to dibināta pēdējos četros gados (attēls 6.4.).

6.4.attēls. Jaunuzņēmumu dibināšanas dinamika ZPR (Avots: startin.lv)

Lielākai daļai Zemgales reģiona jaunuzņēmumu vecums ir 3 – 5 gadi (6.5. attēls).

6.5. attēls. ZPR jaunuzņēmumu vecums (Avots: startin.lv)

ZPR jaunuzņēmumu saimnieciskās darbības rādītāji 2022. gadā saskaņā Startin.lv datu bāzi bija ļoti atšķirīgi, ne par visiem uzņēmumiem ir pieejami dati. Astoņi no 14 reģiona jaunuzņēmumiem 2022. gadā strādāja ar zaudējumiem, kas nav neparasti jaunuzņēmumu attīstības posmā. Lielākai daļai jaunuzņēmumu nodarbināto skaits bija līdz četriem. Tikai diviem uzņēmumiem nodarbināto skaits ir lielāks par 20. Arī apgrozījuma rādītāji bija ļoti atšķirīgi sākot no 100 EUR līdz vairāk kā 0,5 milj. EUR 2022. gadā, veidojot kopējo ZPR jaunuzņēmumu apgrozījumu – 7,85 milj. EUR un kopējās iemaksas valsts budžetā 756 000 EUR apmērā.

SIA "Jeff" ir 2019. gada nogalē dibināts Zemgales reģiona jaunuzņēmums, kas savu darbību Vjetnamā sāka 2020. gadā. SIA "Jeff" ir radījis risinājumu, lai palīdzētu mazināt plaisu starp lieliem nepietiekami apkalpotiem klientu segmentiem un finanšu pakalpojumu sniedzējiem. Šī platforma tradicionāli mazāk nodrošinātajiem iedzīvotājiem dod arvien konkurētspējīgākas iespējas saņemt aizdevumus. SIA "Jeff" to panāk, izveidojot klienta novērtēšanas sistēmu, kuras pamatā ir alternatīvi dati, piemēram, par lietotāja uzvedību, ierīces metadatiem, no telekomunikāciju operatoriem u.c.

Kopš darbības sākšanas 2020. gadā Vjetnamā, SIA "Jeff" ir paplašinājies citos tirgos, tostarp Filipīnās, Meksikā un Indonēzijā. Kopš darbības sākuma uzņēmums ir devis iespēju vairāk nekā sešiem miljoniem cilvēku pieteikties vairāk nekā 60 miljoniem finanšu produktu. Uzņēmuma ieņēmumi 2023. gadā palielinājās līdz 10 miljoniem dolāru un SIA "Jeff" ir sasniedzis rentabilitāti. Rentabilitātes sasniegšana apvienojumā ar jaunu finansējumu iezīmē nozīmīgu pagrieziena punktu uzņēmuma attīstībā.

7. Ekosistēmas dalībnieki Zemgales reģionā

7.1. Jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībnieku/ieinteresēto pušu kartēšana

Pirmais solis ZPR jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībnieku/ieinteresēto pušu kartēšanai bija **ieinteresēto pušu apzināšana**. Tika fiksētas visas personas, grupas un organizācijas, kuras jaunuzņēmumu/vienradžu attīstību ietekmē vai var ietekmēt valsts līmenī, reģionālā līmenī un vietējā līmenī. Identificēto saraksts ir apkopots turpmākajā tabulā.

VALSTS LĪMENIS

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija (EM)
Latvijas Republikas Zemkopības ministrija (ZM)
Latvijas Republikas Labklājības ministrija (LM)
Latvijas Republikas Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija (VARAM)
Latvijas Republikas Finanšu ministrija (FM)
Centrālā finanšu un līgumu aģentūra (CFLA)
Latvijas investīciju un attīstības aģentūra (LIAA)
AS "Attīstības finanšu institūcija Altum" (ALTUM)
Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (LTRK)
Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA)
Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK)
Biedrība "Latvijas Jaunuzņēmumu asociācija" (Startin.lv)
Biedrība "Latvijas Privātā un Iespējkapitāla asociācija"
Biedrība "Latvijas Biznesa Eņģeļu Tīkls" (LatBAN)
Biedrība "Latvijas Digitālais akselerators"
Biedrība "Latvijas Informācijas tehnoloģiju klasteris"
Nodibinājums TechHub Riga
Biedrība "Latvijas Blockchain asociācija" (LBA)
Biedrība "Latvian blockchain and cryptocurrency union"
Biedrība "Latvijas Blokķēdes Attīstības Asociācija" (LBAA)
Lauku atbalsta dienests (LAD)
Latvijas Sociālās uzņēmējdarbības asociācija (LSUA)
"EIT Food Hub Latvia" (pārstāv LBTU)
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC)
LBTU Tehnoloģiju un zināšanu pārnese nodaļa (TEPEK)
LBTU Dārzkopības institūts
LBTU Zemkopības institūts
SIA "Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūts" (MeKA)

REĢIONĀLAIS LĪMENIS

Zemgales plānošanas reģions (ZPR)
Zemgales uzņēmējdarbības centrs (ZUC)
Eiropas Digitālās inovācijas centrs Zemgales reģionālais kontaktpunkts (EDIC)
Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs (ZRKAC)
LBTU Studējošo biznesa inkubators

VIETĒJAIS LĪMENIS

LIAA pārstāvniecības Jelgavā, Bauskā un Jēkabpilī

Biedrība "Lauku partnerība "Lielupe"

Biedrības "Vidusdaugavas NVO centrs" struktūrvienība "Lauku attīstības partnerība "Vidusdaugava"

Biedrība "Bauskas rajona lauku partnerība"

Biedrība "Aizkraukles rajona partnerība"

Biedrība "Dobeles rajona lauku partnerība"

Zemgales pašvaldības

Jelgavas valstspilsētas pašvaldība

Dobeles Pieaugušo izglītības un uzņēmējdarbības atbalsta centrs (PIUAC)

Bauskas novada Uzņēmējdarbības un kompetenču attīstības centrs

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Aizkraukles, Bauskas, Dobeles, Jēkabpils, Jelgavas biroji

Bauskas Industriālais un loģistikas parks

Industriālās teritorijas Jēkabpilī

Industriālās teritorijas Aizkrauklē un

Aizkraukles industriālais parks

Industriālais Parks Nākotne, Jelgavas novada industriālās teritorijas

NP Jelgavas Biznesa parks

Lielupes industriālais parks

7.2. Ietekmes novērtējums

Kad **ieinteresētās puses** tika apzinātas, bija svarīgi novērtēt to ietekmi un ieinteresētību jaunuzņēmumu/vienradžu ekosistēmas attīstībā un izaugsmes veicināšanā. Šim nolūkam tika izmantota **ieinteresēto personu matrica**. Šī matrica palīdz iedalīt ieinteresētās personas kategorijās atkarībā no to ietekmes un ieinteresētības jaunuzņēmumu ekosistēmas attīstībā.

Jaunuzņēmumu ekosistēmas ieinteresēto pušu intereses un ietekmes novērtējumu veica 13 ekosistēmas dalībnieki darba semināra laikā. Semināra dalībnieki vērtējumu veica gan attiecībā uz jaunuzņēmumu attīstību ZPR, gan ambiciozu vienradžu attīstību reģionā. Pamatojoties uz analīzi, tika noteiktas ieinteresēto personu prioritātes. Kam ir vislielākā ietekme? Kuras ieinteresētās puses ir regulāri jāiesaista lēmumu pieņemšanas procesos un kam pietiek ar gadījuma rakstura informāciju? Šāda prioritāšu noteikšana ir svarīga, lai efektīvi izmantotu resursus.

Novērtējot iesaistīto un ieinteresēto pušu ietekmi un interesi ZPR jaunuzņēmumu ekosistēmā, tika izstrādāts to **kartējums jeb ietekmes - intereses matrica** – katru dalībnieku ievietojot kādā no četriem kvadrantiem atkarībā no to ietekmes un ieinteresētības līmeņa (skalā no 0 līdz 3).

Plānojot un īstenojot Zemgales jaunuzņēmumu ekosistēmas attīstības uzdevumus, ir jāņem vērā dažādās komunikācijas pieejas, kas ir saistītas ar katru no ieinteresētajām pusēm katra kvadranta dalījumā. Visnozīmīgākais darbs ir veicams ar tām ieinteresētajām pusēm, kurām ir augsta interese un ietekme. To intereses ir regulāri jānoskaidro, jānodrošina informācija, jāveido sadarbība un jāveic darbības atbilstoši šo dalībnieku norādēm vai vajadzībām. Mazāk uzmanības ieinteresēto pušu vadībā jāpievērš tiem dalībniekiem, kuriem ir viszemākā interese un ietekme.

Matricā ieinteresētās puses iedala **četros kvadrantos**:

- **Liela ietekme, liela interese: cieša iesaiste.** Ieinteresētās puses ar augstu ietekmes un ieinteresētības līmeni tiek uzskatītas par galvenajām ieinteresētajām personām, kuru cerības attiecībā uz jaunuzņēmumu ekosistēmas attīstību ir rūpīgi jāpārvalda. Tas nozīmē, ka ar viņiem ir jātiekas biežāk nekā ar zemas ietekmes ieinteresēto personu grupu. Viņu atsauksmes ir būtiskas jebkura lēmuma pieņemšanai.
- **Liela ietekme, maza interese: regulāri informēt un aktīvi konsultēties.** Ja ieinteresētajai personai ir augsts ietekmes līmenis, bet ne tik liela interese, viņiem jābūt apmierinātiem. Tas nozīmē, ka viņus regulāri ir jāinformē un viņu atsauksmes ir svarīgas. Attiecībā uz interesi svarīgs ir arī to konkrētais interešu uzskaitījums.
- **Maza ietekme, liela interese: aktīva informēšana un līdzdalība.** Gandrīz jebkurai ieinteresētajai pusei ir potenciāls kļūt par ekosistēmas dalībnieku ar lielāku vai lielu ietekmi.
- **Maza ietekme, maza interese: nepieciešama neliela uzmanība.** Ieinteresētās puses jāpatur redzeslokā un jāinformē, ja nepieciešams.

Ieinteresēto personu analīze nav statisks process. Situācija mainās, tāpat kā mainās ieinteresēto pušu intereses un ietekme. Tāpēc ir svarīgi regulāri pārskatīt analīzi un stratēģiju un vajadzības gadījumā tās pielāgot. Var tikt pievienotas jaunas ieinteresētās personas, citas var kļūt mazāk svarīgas - šīs izmaiņas ir nepārtraukti jāuzrauga.

7.2.1. Jaunuzņēmumu attīstības ietekmes un intereses novērtējums Zemgales reģionā

Praktiski visiem valsts līmeņa jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībniekiem atbilstoši ekspertu vērtējumiem lielākā vai mazākā mērā ir liela ietekme un liela interese jaunuzņēmumu attīstībā ZPR, izņemot NVA, kurai ir maza ietekme un maza interese. Tomēr vislielākā interese un ietekme atbilstoši ekspertu vērtējumiem ir sešiem dalībniekiem:

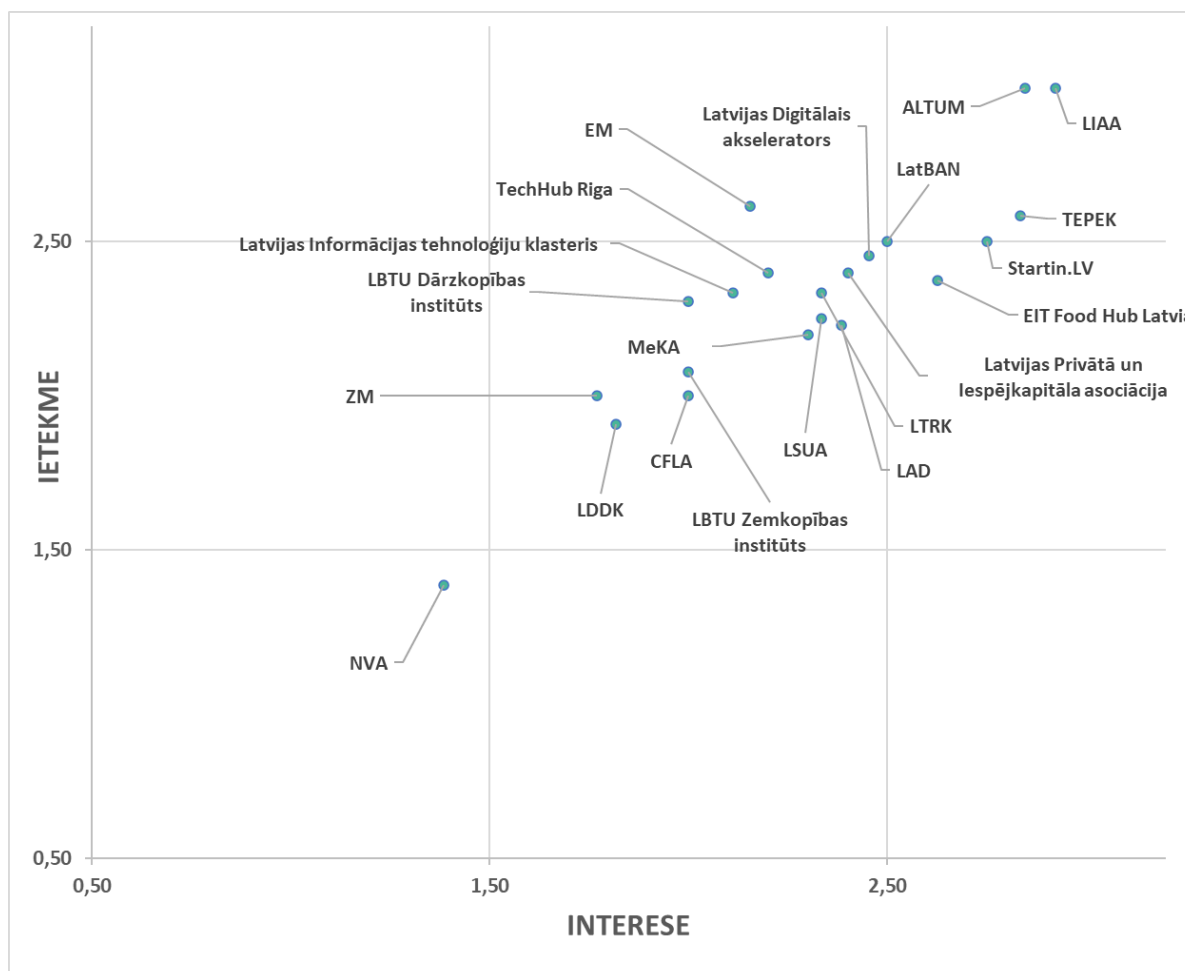
- Latvijas investīciju un attīstības aģentūra (LIAA);

- AS "Attīstības finanšu institūcija Altum" (ALTUM);
- Biedrība "Latvijas Biznesa Eņģeļu Tīkls" (LatBAN);
- LBTU Tehnoloģiju un zināšanu pārneses nodaļa (TEPEK);
- Biedrība "Latvijas Jaunuzņēmumu asociācija" Startin.LV;
- Biedrība "Latvijas Digitālais akcelerators".

Liela ietekme un liela interese nozīmē ciešu iesaisti jaunuzņēmumu attīstībā Zemgales reģionā. Ar šiem dalībniekiem ir jātiekas biežāk, un viņu atsauksmes ir būtiskas jebkura lēmuma pieņemšanai.

Mazāka interese un ietekme ir Zemkopības ministrijai (ZM), Centrālajai finanšu un līgumu aģentūrai (CFLA), Latvijas Darba devēju konfederācijai (LDDK), kuri arī pēc ekspertu vērtējuma atrodas grupā "liela ietekme un liela interese" un ar kuriem sadarbība Zemgales reģiona jaunuzņēmumu attīstības veicināšanā var būt arī mazāk intensīva. Skatīt attēlu 7.1.

7.1. attēls. Jaunuzņēmumu attīstības ekosistēmas valsts līmeņa dalībnieku intereses un ietekmes novērtējums

Praktiski arī visiem reģionālā un vietējā līmeņa jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībniekiem atbilstoši ekspertu vērtējumiem lielākā vai mazākā mērā ir liela ietekme un liela interese

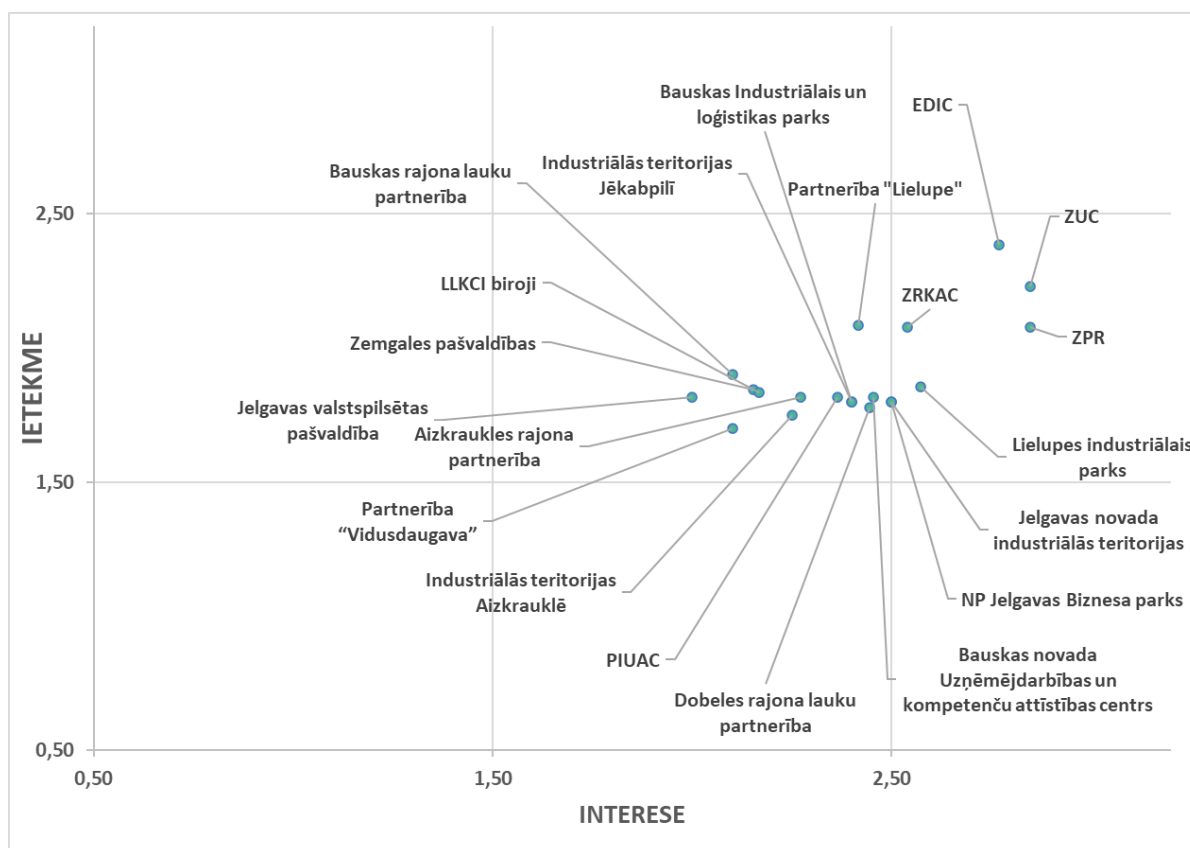
jaunuzņēmumu attīstībā ZPR. Vislielākā ietekme un interese pēc ekspertu domām ir pieciem reģionālā un vietējā līmeņa jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībniekiem:

- Eiropas Digitālās inovācijas centrs Zemgales reģionālais kontaktpunkts (EDIC);
- Zemgales uzņēmējdarbības centrs (ZUC);
- Biedrība "Lauku partnerība "Lielupe"";
- Zemgales plānošanas reģions (ZPR);
- Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs (ZRKAC).

Ar šiem dalībniekiem jāveido cieša sadarbība reģiona jaunuzņēmumu attīstības veicināšanā.

Pārējo dalībnieku ietekme ir novērtēta vienā līmenī, atšķiras interese. Zemākais intereses līmenis novērtēts Zemgales pašvaldībām, Jelgavas valstspilsētas pašvaldībai, "Lauku attīstības partnerībai "Vidusdaugava"", SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" birojiem, biedrībai "Aizkraukles rajona partnerība". Tie ir jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībnieki, ar kuriem jāstrādā un jāveicina jaunuzņēmumu kultūras interese. Skatīt attēlu 7.2.

7.2. attēls. Jaunuzņēmumu attīstības ekosistēmas reģionālā un vietējā līmeņa dalībnieku intereses un ietekmes novērtējums

7.2.2. Vienradžu izaugsmes ietekmes un intereses novērtējums

Līdzīgi kā jaunuzņēmumu attīstībā, praktiski visiem valsts līmeņa ekosistēmas dalībniekiem atbilstoši ekspertu vērtējumiem lielākā vai mazākā mērā ir liela ietekme un liela interese vienradžu attīstībai Zemgales reģionā, izņemot NVA. Vislielākā interese un ietekme atbilstoši ekspertu vērtējumiem vienradžu attīstībā ir diviem dalībniekiem, kuru cerības attiecībā vienradžu izaugsmi Zemgales reģionā ir rūpīgi jāpārvalda:

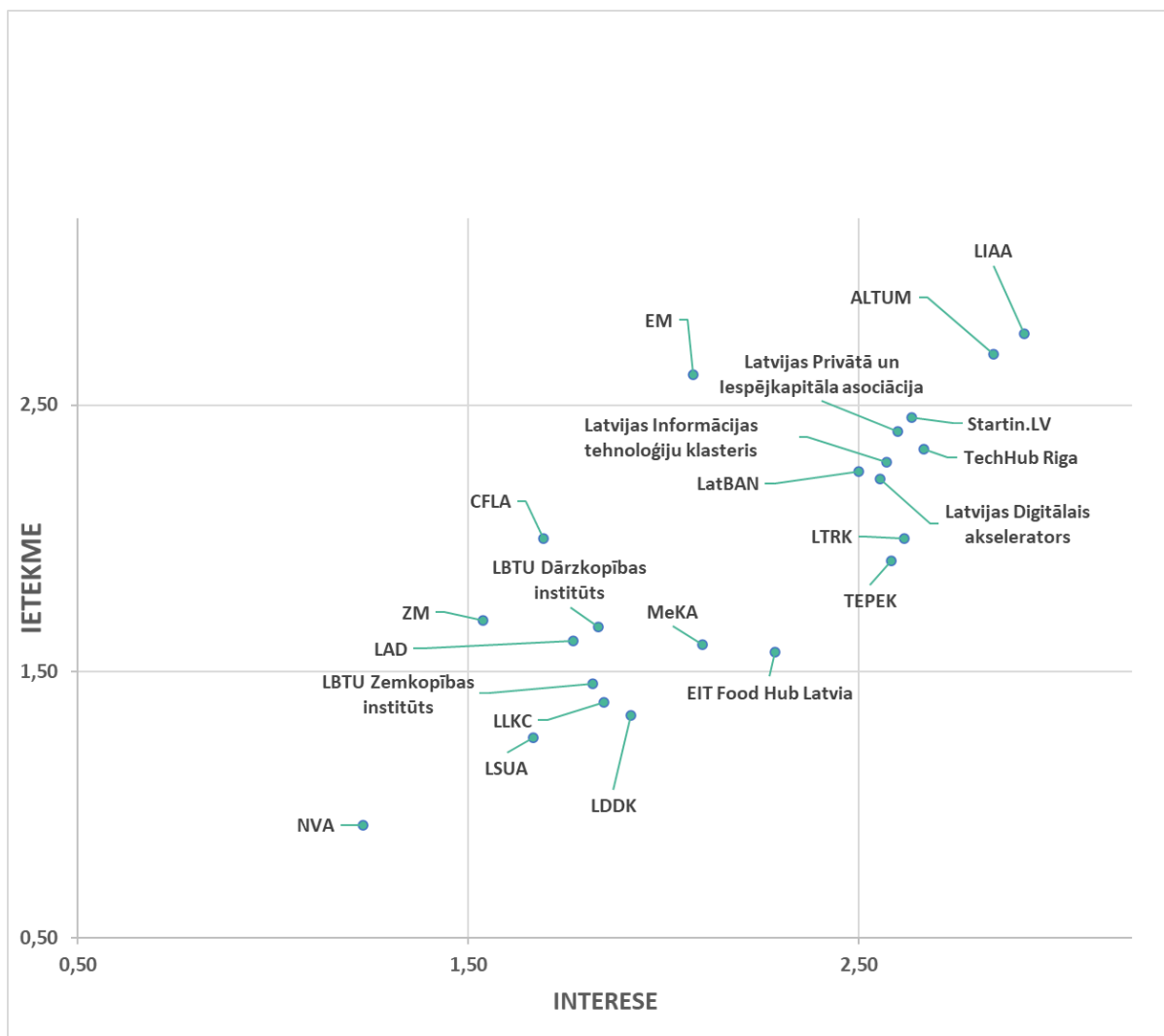
- Latvijas investīciju un attīstības aģentūra (LIAA);
- AS "Attīstības finanšu institūcija Altum" (ALTUM).

Mazāka interese un ietekme vienradžu izaugsmē atbilstoši ekspertu vērtējumam ir šādiem ekosistēmas dalībniekiem:

- Latvijas Republikas Zemkopības ministrijai (ZM);
- Lauku atbalsta dienestam (LAD);
- Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centram (LLKC);
- Latvijas Sociālās uzņēmējdarbības asociācijai (LSUA);
- Latvijas Darba devēju konfederācijai (LDDK);
- LBTU Zemkopības institūtam;
- LBTU Dārzkopības institūtam.

Šie ekosistēmas dalībnieki pēc ekspertu vērtējuma atrodas grupā "liela ietekme un liela interese", ar kuriem sadarbība Zemgales reģiona vienradžu attīstības veicināšanā var būt mazāk intensīva. Skatīt attēlu 7.3.

7.3. attēls. Vienradžu attīstības ekosistēmas valsts līmeņa dalībnieku intereses un ietekmes novērtējums

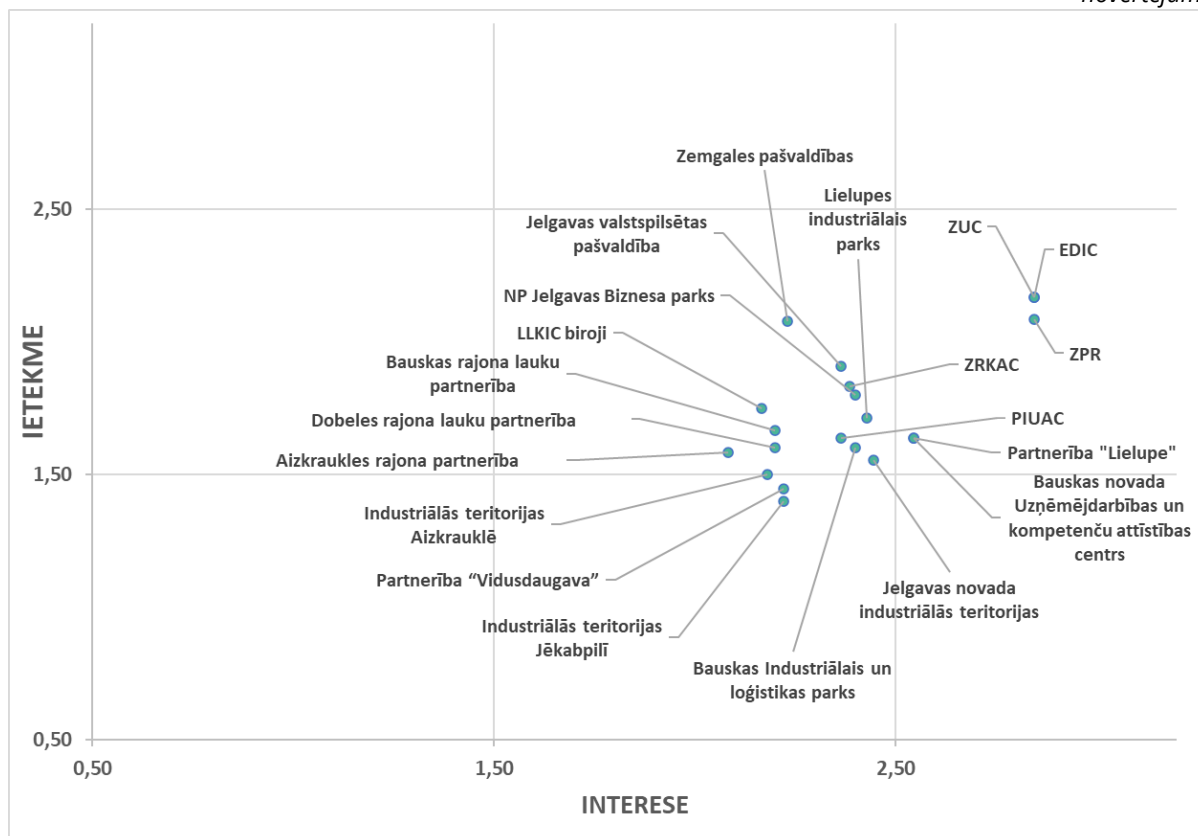

Praktiski arī visiem reģionālā un vietējā līmeņa jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībniekiem atbilstoši ekspertu vērtējumiem lielākā vai mazākā mērā ir liela ietekme un liela interese vienradžu attīstībā Zemgales reģionā. Vislielākā ietekme un interese pēc ekspertu domām ir četriem reģionālā un vietējā līmeņa jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībniekiem:

- Zemgales uzņēmējdarbības centram (ZUC);
- Zemgales plānošanas reģionam (ZPR);
- Eiropas Digitālās inovācijas centra Zemgales reģionālajam kontaktpunktam (EDIC);
- Zemgales pašvaldībām.

Pārējiem ekosistēmas dalībniekiem, neskatoties uz to, ka tie atrodas grupā "liela ietekme un liela interese", ietekme ir mazāka un tie ir vienradžu ekosistēmas dalībnieki, ar kuriem jāstrādā un jāveicina jaunuzņēmumu kultūras interese. Skatīt attēlu 7.4.

7.4. attēls. Vienradžu attīstības ekosistēmas reģionālā un vietējā līmeņa dalībnieku intereses un ietekmes novērtējums

7.2.3. Darba semināra rezultātu apkopjams

Darba semināra dalībnieki darba grupās analizēja un meklēja risinājumus tādiem pētījuma gaitā konstatētiem jaunuzņēmumu attīstību ietekmējošiem faktoriem kā:

- jauno uzņēmēju uzņēmība;
- starptautiskā sadarbība un tīklošanās;
- talantu trūkums;
- pašvaldību iesaiste.

Uzņēmēju uzņēmība

Attiecībā uz šo tematiku, tika identificētas vairākas problēmas. Piemēram, tas, ka uzņēmējiem trūkst uzņēmība izmantot atbalstu, ja pieteikšanās tam prasa noteiktas formas dokumentācijas aizpildīšanu. Vienlaikus - uzņēmēji ir gatavi "nopiņot" ideju. Uzņēmumiem trūkst ambīcijas pāraugt vietējā tirgus līmeni. Reģionā/Latvijā nav attīstīta jaunuzņēmumu kultūra. Uzņēmēji nevēlas uzņemties jaunas saistības un riskus u.c.

Risinājumi, kas varētu veicināt uzņēmību varētu būt atbalsta saņemšanas birokrātisko procesu un pieteikumu vienkāršošana (piemēram, optimāli uz 2 lappusēm). Plašāka veida konsultāciju iespēju sniegšana. LIAA biznesa pirmsinkubācijas un inkubācijas programmu

dalībniekiem tiek nodrošināta pieeja mentoru tīklam "Mentors biznesa izaugsmei", šo programma varētu piedāvāt plašākam jauno uzņēmēju lokam, nekā šobrīd, līdz ar to nodrošinot mentālo atbalstu, arī gadījumos, ja idejas īstenošana nav veiksmīga.

Lielāku uzmanību uz uzņēmējdarbības sekmēšanu starptautiskam tirgum pievērst jau izglītības iestādēs, t.sk. veidojot mazos inkubatorus skolās, organizējot dažādas ekskursijas, piemēram, uz LIAA pārstāvniecībām, uzņēmumiem. Plašāk izglītot, informēt sabiedrību par jaunuzņēmumiem (video sižeti, podkāsti u.c.). Veidot gada balvu "Gada jaunuzņēmums" nominācijā. Īstenot pasākumus - Biznesa nakts, pieredzes stāsti. Veidot uzņēmēju atbalsta grupas un atbalsta tīklu gadījumiem, ja uzņēmums cieš neveiksmi.

Starptautiskā sadarbība

Attiecībā uz šo tematiku, tika identificētas šādas problēmas: nepietiekama starptautiskā pieredze un reģiona atbalsts, starptautiskās terminoloģijas korekta lietošana; politiskās un augstākās vadības atbalsta trūkums speciālistu kapacitātes stiprināšanā; jaunajiem uzņēmējiem trūkst starptautiskas pieredzes.

Risinājumi, kas varētu veicināt starptautisko sadarbību varētu būt programmu izmantošana starptautiskās pieredzes gūšanā, tai skaitā politiskās vadības izglītošanā; starptautiskās jaunuzņēmumu kultūras apgūšana; plašāka dalīšanās ar jaunuzņēmumiem par starptautiskās pieredzes programmās iegūtajām zināšanām. Tāpat liederīga būtu ZPR pārstāvēšana darba grupās EM u.c. EM un citu iestāžu pārstāvju aicināšana uz reģiona darba grupām, lai pārrunātu katras iestādes lomu jaunuzņēmumu attīstības ekosistēmā, t.sk. informētu par aktualitātēm. Celt publiskā sektora darbinieku, kuri tieši kontaktējas ar uzņēmējiem, kapacitāti.

Talantu trūkums

Attiecībā uz šo tematiku, tika identificētas šādas problēmas: uzņēmēji uzskata, ka Latvijā ir maz talantu; talantu attīstīšana noris nepietiekami agrīni (skolā); šie jautājumi nepietiekami tiek popularizēti visa mūža garumā, jo arī pusmūžā cilvēki nereti pieņem lēmumu veikt kardinālas izmaiņas dzīvē, t.sk. var uzsākt uzņēmējdarbību.

Risinājumi, kas varētu veicināt talantu attīstību varētu būt iespējas došana bērniem un jauniešiem jau līdz profesijas izvēlei gūt darba pieredzi uzņēmumā; darba kultūras, atbildības un attieksmes pret darbu attīstība bērnos un jauniešos. Vecāku iesaiste un izglītošana, lai sekmētu bērnu un jauniešu uzņēmīgumu un talantu attīstību.

Pašvaldību iesaiste

Attiecībā uz šo tematiku, tika identificētas šādas problēmas: uzņēmējdarbības speciālistu nepietiekamā kapacitāte (trūkst cilvēkresursu) un trūkstoši resursi komunikācijas un sadarbības veidošanai starp valsts un pašvaldības iestādēm, NVO un uzņēmējiem.

Lai veicinātu pašvaldību lielāku iesaisti, nepieciešams saprast, kādu komunikāciju un sadarbību uzņēmēji vēlas no pašvaldībām; nepieciešams veidot uzņēmumu datu bāzi, lai sekmīgāk un mērķtiecīgāk sazinātos ar dalībniekiem, t.sk. ņemt vērā to, kādus kanālus izmantot uzņēmēju uzrunāšanai. Nepieciešams vairāk informēt uzņēmējus par iespējam - granti, pieejamā palīdzība utt. Būtiska ir komunikācijas nepārtrauktība. Nepieciešams kontaktu tīkls pašiem uzņēmējdarbības speciālistiem. Nepieciešams skaidrs rīcības algoritms: kam zvanīt, ja ir jautājumi (piemēram, ja uzņēmējs meklē zemi/ nekustamo īpašumu, bet informācija nav pieejama).

8. Valsts, reģionālā un vietējā politika

Latvijas jaunuzņēmumu ekosistēmas stratēģijas 2022-2025 mērķis ir veicināt jaunuzņēmumu nozares ekonomisko attīstību un ārvalstu investīciju piesaisti jaunuzņēmumiem, kā arī investoru kustības attīstību Latvijā, finansējumu ekosistēmas attīstībai, kā arī veicināt spēcīgu un vienotu ekosistēmas attīstību.⁵⁹ Sadarbībā ar jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībniekiem ir izstrādāti tuvāko gadu mērķi, izrietošās prioritātes mērķu sasniegšanai, īstenojamie uzdevumi un aktivitātes un rezultātīvie rādītāji Latvijas jaunuzņēmumu ekosistēmas izaugsmes veicināšanai. Sasniedzamie rezultāti 2025. gadā ir:

- Veicināt investīciju piesaisti jaunuzņēmumos par 300 milj. EUR.
- Palielināt nodarbināto skaitu jaunuzņēmumos par 1500.

Lai sasniegtu izvirzītos divus mērķus tiek definēti šādi galvenie rīcības virzieni:

- Palielināt konkurētspējīgu jaunuzņēmumu skaitu Latvijā.
- Palielināt jaunuzņēmumu piesaistīto investīciju apjomu.
- Nodrošināt Latvijas jaunuzņēmumu ekosistēmas sadarbību, atpazīstamību un ilgtspēju.

Apstiprinot Jaunuzņēmumu ekosistēmas attīstības stratēģiju 2022.-2025. gadam, iesaistītās institūcijas ir parakstījušas Sadarbības memorandu par Stratēģijas īstenošanu. ZPR līdz šim nav izstrādāta atsevišķa jaunuzņēmumu atbalsta programma, bet ZPR attīstības programmā 2021.-2027. gadam ir ietverta virkne rīcību priekšnosacījumu nodrošināšanai jaunuzņēmumu attīstībai:

- Izglītības procesa individualizācija un starpnozaru sadarbība izglītības izcilībai, izglītojamo inovācijas, tehnoloģiju prasmju un radošumu attīstībai, ietverot uzņēmējdarbības kompetenču, uzņēmējspēju attīstības plašāku integrēšanu mācību procesā no pirmsskolas izglītības līdz mūžizglītībai.

Lai sekmētu talantu attīstību, nepieciešams veicināt izglītojamo inovācijas, tehnoloģiju prasmju un radošumu attīstoša izglītības piedāvājuma izveidi un pieejamību:

- uzņēmējdarbības kompetenču, uzņēmējspēju attīstības plašāka integrēšana mācību procesā no pirmsskolas izglītības līdz mūžizglītībai;
- sekmēt izglītojamo inovācijas, tehnoloģiju prasmju un radošumu attīstoša izglītības piedāvājuma izveidi un pieejamību. Veidot izglītības iestādes par inovāciju tīklojuma centriem Zemgalē.

⁵⁹ Jaunuzņēmumu ekosistēmas attīstības stratēģija 2022.-2025.gadam. Pieejams:
<https://www.em.gov.lv/lv/media/15203/download?attachment>

- daudzveidīgas un mūsdienīgas profesionālās ievirzes izglītības, neformālās izglītības un interešu izglītības piedāvājuma attīstība un pieejamība (tai skaitā tehniskā jaunrade, STEM/STEAM, robotika, programmēšana).
- Veicināt mūžizglītības kultūru un stiprināt pieaugušo izglītības nozīmi, tās piedāvājumu sasaisti ar tautsaimniecības vajadzībām, saskaņā ar reģiona ekonomisko specializāciju, tādejādi radot reģiona attīstībai nepieciešamās prasmes un kompetences.
- Pētniecības un zinātnes potenciāla attīstība, ietverot sadarbību RIS3 pētniecības un inovācijas izcilības centru attīstībai un izveidei ZPR (zināšanu ietilpīga biokenomika, viedie materiāli, energoefektivitātes tehnoloģijas, radošās industrijas u.c.), attīstot izcilības centrus arī citās RIS3 jomās, pārvaldības un analītiskās kapacitātes celšana.
- Veicināt uzņēmējdarbībai pievilcīgas vides attīstību, sakārtojot uzņēmējdarbības infrastruktūru pašvaldībās, un koordinēt *penta helix* sadarbības modeli. (Penta Helix ir piecu pušu sadarbības modelis, kas sasaucas ar atvērtās inovācijas principu. Piecas puses ir 1) valsts/pašvaldības, 2) uzņēmēji/biznesa vide; 3) zinātnieki un izglītības vide, 4) sociālie uzņēmēji un/vai nevalstiskais sektors un 5) pilsoniskā sabiedrība jeb iedzīvotāji).
- Uzņēmējdarbībai pievilcīgas vides attīstība un infrastruktūras sakārtošana, ietverot uzņēmēju sasniedzamu digitālo prasmju celšanas veicināšanu, digitālo tehnoloģiju, mākslīgā intelekta un robotizācijas risinājumu ieviešanu atbalstošu vidi.
- Koordinēt uzņēmēju un zinātnieku ciešāku sadarbību un veicinot zināšanu pārnesi un inovācijas Zemgales ekonomikas specializācijas un RIS 3 nozarēs.
- Kapacitātes stiprināšana investīciju un finanšu kapitāla piesaistē.
- Veicināt uzņēmēju sadarbību un paaugstināt Zemgales uzņēmēju konkurētspēju, sekmīgi iekļaujoties globālajās vērtību ķēdēs.⁶⁰

⁶⁰ Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2021.-2027. gadam Pieejams: <https://www.zemgale.lv/lv/zpr-attistibas-programma-2021-2027>

9. Labās prakses piemēri

Labās prakses piemēri un iniciatīvas no Latvijas un Zemgales reģiona, kas veicina jaunuzņēmumu attīstību.

“Biznesa nakts 2024” Zemgalē

Īss prakses kopsavilkums: Biznesa nakts ir 3 dienu hakatons Zemgales reģiona vidusskolu un arodskolu audzēkņiem, kuri vēlas attīstīt savas iniciatīvas, stratēģiskās plānošanas, problēmu risināšanas un lēmumu pieņemšanas prasmes.

Detalizēta informācija par praksi: Biznesa nakts pievēršas galvenajām problēmām jauniešu uzņēmējdarbībā un inovācijās, uzlabojot tādas prasmes kā stratēģiskā plānošana un problēmu risināšana. Šis trīs dienu hakatons pulcē studentus un nozares ekspertus, lai veicinātu praktisku pieredzi un tīklu veidošanu. Dalībnieki strādā komandās profesionāļu vadībā, lai radītu un prezentētu biznesa idejas, labākās no tām saņem naudas balvas, veicinot ilgtspējīgu uzņēmējdarbības praksi un radošo domāšanu, kas ir būtiska mūsdienu tirgus prasībām. Galvenās ieinteresētās puses ir studenti, izglītības iestādes, vietējie uzņēmumi un pašvaldības, kas gūst labumu no šīs sadarbības un pozitīvās ietekmes uz reģionālo attīstību. Pasākumu atbalsta sponsori, kuri augstu vērtē ilgtspējīgu uzņēmējdarbību un izglītību, vairojot savu publisko tēlu.

Norise: 2024. gada 21.-23. marts.

Nepieciešamie resursi: Biznesa nakts tika finansēta no EEZ un Norvēģijas grantiem, un kopējais budžets bija 19 300 eiro. Pasākuma komandā bija 13 brīvprātīgie, 5 tehniskā atbalsta darbinieki, 10 organizatori, 10 nozares eksperti un 4 žūrijas locekļi. Vietējie uzņēmumi sponsorēja papildu balvas, un 3 labākās biznesa idejas saņēma 500 eiro katra.

Panākumu pierādījums: Biznesa nakts tiek pozitīvi vērtētas par tās taustāmo ieguldījumu jauniešu uzņēmējdarbības un inovāciju veicināšanā. Četru gadu laikā iniciatīva ievērojami pieauga, 2024. gadā sasniedzot kulmināciju ar 80 talantīgiem dalībniekiem. Galvenie rezultāti ir atzinība un finansiālas balvas, kas piešķirtas labākajām biznesa idejām, piemēram, “Bio Pods”, kas izmanto brokastu pārslu blakusproduktus, lai izveidotu bioloģiski noārdāmus augu podiņus.

Pieaugušais dalībnieku skaits un pozitīvas atsauksmes liecina par pasākuma efektivitāti un pievilcību. Dalībnieki apgūst mūsdienu darbaspēkam nepieciešamās prasmes, piemēram, problēmu risināšanu un komandas darbu, kas ir būtiski viņu turpmākajā karjerā. Turklāt iniciatīva būtiski ietekmē reģionālo ekonomisko attīstību un stiprina uzņēmējdarbības vidi.

Izaicinājumi: Biznesa nakts tāpat kā jebkura cita līdzīga iniciatīva saskaras ar vairākiem izaicinājumiem: nodrošināt pietiekamu finansējumu izmaksu segšanai, piesaistīt un

motivēt jauniešus konkurētspējīgā izklaides un izglītības vidē, kā arī efektīvi pārvaldīt resursus un laiku.

Zemgales biznesa centrs kā daļa no Eiropas digitālo inovāciju centru tīkla

Īss prakses kopsavilkums: Zemgales Biznesa atbalsta centrs Eiropas digitālo inovāciju centru tīkla ietvaros pilda digitālās attīstības ceļveža lomu Zemgales uzņēmējiem. Tas palīdz veicināt uzņēmumu digitālo transformāciju, atbalsta esošo biznesa procesu uzlabošanu un atvieglo digitālo risinājumu ieviešanu un attīstību.

Detalizēta informācija par praksi: Projekta "EDIC: Atbalsts digitalizācijas un mākslīgā intelekta attīstībai Latvijā/Development of AI – ICT for Manufacturing EDIH in Latvia" (EDIHLV) (projekta Nr. 101083983) ietvaros ZPR Zemgales uzņēmējdarbības atbalsta centrs darbojas kā kontaktpunkts uzņēmējiem. Tas sniedz konsultācijas par biznesa procesu digitalizāciju un organizē izglītojošus un informatīvus pasākumus par digitālo transformāciju. EDIC palīdz novērtēt esošos biznesa procesus un piedāvā ieteikumus to uzlabošanai, izmantojot gan jaunas, gan tirgū esošās tehnoloģijas. EDIC iesaka potenciālos tehnoloģiju piegādātājus, dodot uzņēmumiem, iestādēm un organizācijām iespēju sākotnēji pārbaudīt ieteiktās un tirgū pieprasītās tehnoloģijas. Nepieciešamības gadījumā klienti var saņemt nozares ekspertu konsultācijas, nodrošinot pārlicību par tehnoloģiskajām iespējām. EDIC sniedz uzņēmējiem konsultācijas un izstrādā Digitālās attīstības ceļvežus, lai iegūtu finansējumu no ES programmas "Digitālā Eiropa 2021-2027" un Atveseļošanas fonda Latvijas atveseļošanas un noturības mehānisma ietvaros.

Norise: 2022. gada decembris –2025. gada augusts.

Nepieciešamie resursi: Kopējais plānotais budžets ZPR kā partnerim ir 121 980,00 EUR. Šajā summā ir iekļautas visas projekta īstenošanas izmaksas, tostarp visi piemērojamie nodokļi (izņemot PVN), personāla izmaksas, visas nepieciešamās licences maksas un visas netieši saistītās izmaksas, kas saistītas ar projekta prasību izpildi (piemēram, drukāšana, transporta pakalpojumi u.c.). Lai īstenotu labo praksi, šobrīd ir nodarbināti divi darbinieki, viens uz pilnu slodzi un viens uz nepilnu slodzi.

Panākumu pierādījums: Par ZPR kā EDIC kontaktpunkta panākumiem liecina liels reģionālo uzņēmumu pieteikumu skaits, šobrīd kopā 176. Turklāt 2024. gadā reģionā tika izdoti 100 ceļveži. Visā Latvijā finansējuma saņemšanai virzīti 1840 projekti.

Izaicinājumi:

- Uzņēmēju izpratnes trūkums par digitālo transformāciju un tās ietekmi uz uzņēmuma attīstību. Daži uzņēmumi "baidās izkāpt" no savas komforta zonas un uztver digitālos risinājumus kā apgrūtinājumu, nevis iespēju.

- Uzņēmēji ievieš risinājumus tikai tāpēc, ka ir pieejams atbalsts, neizprotot plānotā risinājuma ietekmi uz savu biznesu. Risinājuma ieviešana var radīt jaunu “šauru vietu” citā biznesa procesā.
- Izpratne par digitālo transformāciju kā biznesa procesu ilgtermiņa attīstību.

Biznesa inkubācijas atbalsts MVU

Īss prakses kopsavilkums: LIAA atbalsta jaunus uzņēmumus, lai veicinātu inovācijas, izaugsmi un eksportu, tostarp divējāda lietojuma produktus gan civilām, gan aizsardzības vajadzībām.

Detalizēta informācija par praksi: LIAA biznesa inkubācijas atbalsta prakse risina izaicinājumu veicināt jaunu uzņēmumu konkurētspēju un izdzīvošanu inovāciju, tehnoloģiju un divējāda lietojuma produktu nozarēs (preces un pakalpojumi gan civilām, gan aizsardzības vajadzībām). Šī vajadzība izrietēja no Latvijas mērķa veicināt uz zināšanām balstītu ekonomiku, veicināt eksporta izaugsmi un nostiprināt savas pozīcijas globālajā tirgū.

Prakse sasniedz savus mērķus, nodrošinot finansiālus grantus, mentoringu un tehnisko palīdzību, ļaujot jaunizveidotiem uzņēmumiem izstrādāt dzīvotspējīgus produktus, pilnveidot savus uzņēmējdarbības modeļus un iekļūt starptautiskajos tirgos. Atbalsts ietver piekļuvi apmācībām un lekcijām RIS3 jomās (pētniecības un inovāciju stratēģijas viedai specializācijai), kas palīdz uzņēmumiem ieviest jauninājumus un saglabāt atbilstību galvenajām ekonomikas izaugsmes nozarēm. Turklāt programma nodrošina piekļuvi kopstrādes telpām, palīdzot jaunizveidotiem uzņēmumiem samazināt izmaksas un izvairīties no tradicionālo biroja telpu nomas. Šī elastīgā darba kārtība veicina sadarbību un tīklu veidošanas iespējas jaunuzņēmumu kopienā.

Galvenās ieinteresētās personas ir valdības struktūras, nozares eksperti, investori un akadēmiskās iestādes, savukārt galvenie ieguvēji ir jaunuzņēmumi un MVU, kas strādā uz inovācijām balstītās nozarēs, jo īpaši tajās, kas koncentrējas uz eksportējamām precēm vai divējāda lietojuma tehnoloģijām. Netieši no programmas veicinātā palielinātā inovāciju un eksporta potenciāla gūst labumu plašāka Latvijas ekonomika.

Norise: 2024. gada janvāris līdz 30.06.2027. vai līdz finansējuma pieejamībai.

Nepieciešamie resursi: Biznesa inkubācijas programma tiek finansēta gan no valsts, gan ES fondiem, kopumā uzņēmējiem paredzēts atbalsts 33,31 miljona eiro apmērā. To īsteno 22 reģionālajos birojos visā Latvijā.

Panākumu pierādījums: Latvijas inkubācijas programma laikā no 2016. līdz 2023. gadam atbalstīja 921 uzņēmumu, piedāvājot 7450 finansiālās dotācijas un radot 2568 jaunas darba vietas. Programmas kopējais apgrozījums bija 379,5 miljoni eiro, bet eksporta apjoms bija 216,9 miljoni eiro, kas veido 57,1% no apgrozījuma. Šī iniciatīva

būtiski veicināja uzņēmējdarbību un ekonomisko izaugsmi, pozicionējot Latviju kā augšupejošu inovāciju un uzņēmējdarbības attīstības centru.

10. Secinājumi un ieteikumi

10.1. Secinājumi

Pamatojoties uz pētījuma gaitā apkopoto dokumentu un citu valstu pieredzes analīzi, uzklusītajiem viedokļiem un diskusiju rezultātiem, var secināt, ka **jaunuzņēmumu ekosistēmas veiksmīgai attīstībai ir būtiski šādi priekšnosacījumi:**

- Precīza attīstības plānošanas speciālistu un politikas veidotāju izpratne par dalībnieku/ ieinteresēto pušu interesi un ietekmi jaunuzņēmumu/vienradžu ekosistēmas attīstībā, kas ir būtiska, lai izstrādātu fokusētu komunikācijas stratēģija katram no ekosistēmas dalībniekiem.
- Jaunuzņēmumu kultūras un veiksmes stāstu popularizēšana sabiedrībā, jo īpaši SMU programmas dalībniekiem. Tas rada priekšstatu par jaunuzņēmumu kā dzīvotspējīgu biznesu, iedvesmojot un demonstrējot, ka arī mazi uzņēmumi var iekarot globālos tirgus.
- Ekosistēmai vitāli nozīmīgas ir jaunuzņēmumu kopienas un tīklošanas iespējas (kā fiziski, tā digitāli). Lai nodrošinātu nepieciešamo atbalstu jaunuzņēmumiem, ieteicama publiskā un privātā sektora sadarbība.
- Cieša sadarbība starp akadēmisko vidi (zinātniekiem) un konkrētām industrijām (uzņēmējiem). Šajā kontekstā ir būtiska ne vien sadarbība, bet pastāvīga abpusēja informācijas apmaiņa par aktualitātēm, pētniecības rezultātiem, produkta testēšanas rezultātiem u.c.
- Uzņēmumos izmantoto procesu digitalizācija un produktivitātes paaugstināšana, kas ir būtiska attīstoties un paplašinoties dažādu tehnoloģiju, digitālo risinājumu un pakalpojumu klāstam.
- Globālā domāšana un ambiciozi mērķi, kas ir būtiski jau uzņēmuma attīstības sākuma stadijā, ņemot vērā Latvijas nelielo iekšējo tirgu.
- Izglītības sistēma, kas bērniem jau no pirmsskolas piedāvā apgūt digitālās prasmes, robotiku, radošo domāšanu, tādējādi attīstot talantus un uzņēmējprasmes.

Jaunuzņēmumu un vienradžu attīstību kavē:

- Ierobežots iespējkapitāls: vietējais iespējkapitāla tirgus ir mazs, un starptautiskos investorus vairāk interesē lielākas tirgus teritorijas, piemēram, ASV un Āzijas tirgi.
- Ierobežots cilvēkresursu potenciāls: Latvijā trūkst augsti kvalificētu darbinieku, it īpaši tehnoloģiju jomā (programmētāji, datu analītiķi, AI speciālisti).
- Jaunu prasmju nepietiekama attīstība: izglītības sistēma nepietiekami fokusējas uz digitālajām un uzņēmējdarbības prasmēm, kas nepieciešamas jaunuzņēmumu attīstībai.
- Nodokļu sistēma: lai gan ir izveidoti daži nodokļu atvieglojumi jaunuzņēmumiem, to pieejamība un piemērošana ir sarežģīta un nepietiekami efektīva. Piemēram,

tikai puse no visiem jaunuzņēmumiem ir izmantojuši LIAA atbalstu augsti kvalificētu darba ņēmēju piesaistei, fiksētiem nodokļu maksājumiem un iedzīvotāju ienākuma nodokļu atlaidei.

- Atbalsta procedūru sarežģītība: saskaņā ar iesaistīto pušu pausto viedokli darbsemināra laikā, valsts atbalsta saņemšanas procedūras bieži vien ir pārāk sarežģītas un prasa daudz laika nepieciešamās dokumentācijas sagatavošanai, papildus tam arī birokrātiskā valoda saziņā un dokumentācijā nereti attur uzņēmējus no vēlmes šos atbalsta pasākumus izmantot.
- Trūkumi sadarbībā ar augstskolām: Kā galvenās barjeras, kas kavē augstskolu un uzņēmumu sadarbību, uzņēmēji norāda informācijas trūkumu par sadarbības iespējām, uzņēmuma un valsts finansējuma trūkumu sadarbības veicināšanai, gan birokrātiju un augstskolu spēju vadīt procesus. Piemēram, nereti ir nepieciešams ilgs laiks, kamēr abpusēji tiek panākta savstarpējā vienošanās par konkrētu risinājumu/lēmumu, ir ilgs līguma slēgšanas process, sarežģīta vienošanās par intelektuālās īpašuma tiesībām, augstskolām ir grūtības nosaukt konkrētas izmaksas, augstskolas piedāvā pārāk ilgu izpildes laika grafiku, kas neatbilst tirgus dinamikai, augstskolas vairāk orientējas uz pētīšanu, nevis rezultātu sasniegšanu un pielietojumu praksē, augstskolas lieto daudz akadēmisko terminu, kas apgrūtina komunikāciju ar uzņēmēju u.c.
- Organizēta un koordinēta mentoringa mehānisma un platformas trūkums, kas savestu kopā jaunuzņēmumus ar mentoriem, iesaistot labākos vietējos un ārzemju ekspertus.

10.2. Ieteikumi

- ZPR Attīstības programmā 2021.-2027. gadam ir ietverta virkne rīcību priekšnosacījumu jaunuzņēmumu attīstībai. Izvērtējot pētījuma gaitā gūto informāciju, secināms, ka minētās rīcības ir uzskatāmas par esošajai situācijai aktuālām, lietderīgām un tās noteikti ir nepieciešams realizēt praksē.
- Lai veicinātu jaunuzņēmumu izveidi, ir nepieciešama daudzpusīga pieeja, kas ietver ne tikai atbalsta pasākumus, bet arī uzņēmējdarbības uzsākšanai un izaugsmei labvēlīgas vides nodrošināšanu un inovāciju sekmēšanu. Viens no būtiskiem priekšnosacījumiem jaunuzņēmumu attīstībā ir pieeja privātajam kapitālam, tādēļ aktīvāk būtu jāveicina sabiedrības izpratne investīcijām jaunuzņēmumos, par riska toleranci u.c. jautājumiem.
- Nepieciešams organizēt pasākumus jaunuzņēmumu kopienu veidošanai savstarpēja atbalsta nodrošināšanai. Risināšanā ieteicama publiskā un privātā sektora ciešāka sadarbība. LIAA mentora programmu būtu ieteicams piedāvāt plašākam jauno uzņēmēju lokam, nodrošinot mentālo atbalstu arī tajos gadījumos, kad idejas īstenošana nav bijusi veiksmīga. Nepieciešams organizēt

pasākumus, konferences un tīklošanas pasākumus, kas ļauj jaunajiem uzņēmējiem satikt investorus, mentorus un citus uzņēmējus.

- Nepieciešams turpināt izglītot uzņēmējus procesu digitalizācijas jautājumos. Līdz 2026. gada vidum vairāk nekā 950 uzņēmumiem būs iespēja iesaistīties plašās apmācībās, kuras tiks īstenotas sadarbībā ar Latvijas Eiropas Digitālās inovācijas centriem (EDIC). EDIC sniedz/sniegs atbalstu uzņēmumiem digitālās transformācijas procesā, sākot no digitālā brieduma testa līdz personalizētām apmācībām un konsultācijām.
- Jāturpina jaunuzņēmumu veiksmes stāstu popularizēšana ar īpašu akcentu uz Zemgales reģiona lokālajiem veiksmes stāstiem, kas tādējādi parādītu to, ka arī reģionos ir iespējama veiksmīga un dzīvotspējīga jaunuzņēmumu attīstība.
- Regulāri informēt sabiedrību par jaunuzņēmumu valsts atbalsta pasākumu programmām un reģionālas un vietējas nozīmes grantiem un konkursiem. Nepieciešams koncentrēt visu informāciju par pieejamo atbalstu vienkopus (piemēram, par LIAA, ALTUM, LAD sniegto atbalstu u.c.). Būtiska ir komunikācijas nepārtrauktība šajos jautājumos, kā arī laicīga informēšana par jaunu grantu un atbalsta pasākumu atvēršanu. Raksturojot atbalstu, skaidrāk nepieciešams definēt un raksturot, kurās jomās un kādām darbībām atbalsts ne vien tiks, bet arī netiks sniegts.

Viens no resursiem, kas var pildīt šo darbību, ir pašvaldību uzņēmējdarbības speciālisti. Taču izaicinājums šobrīd ir šo speciālistu kapacitāte.

- Informācija par dažādām atbalsta programmām ir jāvienkāršo, jo jaunie uzņēmēji to raksturo kā sarežģītu, īpaši, ja atbalstam piesakās pirmo reizi. Jāattīsta informācijas pasniegšanas pieeja, kas komersantos radītu interesi pieteikties atbalsta programmām. Rekomendējams izveidot uzskatāmus materiālus 'soli pa solim' - konkrētu atbalstu saņemšanai, un ievietot tos ZPR mājas lapā sadaļā "Uzņēmējdarbība" un pašvaldību mājas lapās ar saitēm uz detalizētāku informāciju atbalsta sniedzēja mājas lapā.
- Rekomendējams izveidot kopēju ZPR jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībnieku/ieinteresēto pušu digitālo kalendāru efektīvākai informācijas apmaiņai, kurā būtu pieejama informācija par dažādiem pašvaldībās, reģionā un nacionālā līmenī organizētiem uzņēmējdarbības pasākumiem. Kalendārs būtu veidojams tā, lai katrs dalībnieks varētu redzēt/norādīt informāciju par plānotajiem pasākumiem, aktuālajām atbalsta programmām un iegūt pārskatu par citu dalībnieku aktivitātēm. Papildinoši kalendārā nepieciešams ietvert informāciju par to, kur/ pie kā uzņēmējiem vērsties dažādu jautājumu gadījumā.
- Nepieciešams stiprināt sadarbību starp visām iesaistītajām pusēm, piemēram, organizējot apaļā galda diskusijas – zinātnes un pētniecības, uzņēmējdarbības un pašvaldību un valsts sektoriem, lai sekmētu inovāciju sistēmas attīstību un pārvaldību, zināšanu un tehnoloģiju pārneses sistēmas stiprināšanu, radošo

- industriju un prasmju attīstību, lai veicinātu reģiona ekonomikas transformāciju un sekmētu prioritāro nozaru un RIS3 attīstību.
- Stiprināt un attīstīt pētniecības un inovācijas attīstību, kas virza inovatīvu produktu un pakalpojumu attīstību, komercializāciju, reģiona perspektīvo nozaru un RIS3 attīstību, klimata pārmaiņu diktētās prasības. Videi draudzīgu tehnoloģiju ("zaļo" tehnoloģiju) izstrāde, šo tehnoloģiju tālākai pielietošanai sabiedrisko pakalpojumu, infrastruktūras, transporta jomās, kā arī privātā biznesa darbībā. LBTU kā izcilības centra attīstība, zināšanu ietilpīgas bioekonomikas attīstībai, viedo materiālu un tehnoloģiju attīstībai.
 - Jaunuzņēmumu un vienradžu ekosistēmas attīstības galvenās ieinteresētās puses valsts līmenī, ar kurām ZPR nepieciešams veidot ciešāku sadarbību ir:
 - Latvijas investīciju un attīstības aģentūra (LIAA);
 - AS "Attīstības finanšu institūcija Altum" (ALTUM);
 - Biedrība "Latvijas Biznesa Eņģeļu Tīkls" (LatBAN);
 - LBTU Tehnoloģiju un zināšanu pārneses nodaļa (TEPEK);
 - Biedrība "Latvijas Jaunuzņēmumu asociācija" Startin.LV;
 - Biedrība "Latvijas Digitālais akselerators".
 - Jaunuzņēmumu un vienradžu ekosistēmas attīstības galvenās ieinteresētās puses reģionālā un vietējā līmenī, ar kurām ZPR nepieciešams veidot ciešāku sadarbību:
 - Eiropas Digitālās inovācijas centrs Zemgales reģionālais kontaktpunkts (EDIC);
 - Zemgales uzņēmējdarbības centrs (ZUC);
 - Biedrība "Lauku partnerība "Lielupe"";
 - Zemgales plānošanas reģions (ZPR);
 - Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs (ZRKAC).
 - Zemgales pašvaldības.
 - Nedaudz zemākais intereses līmenis jaunuzņēmumu attīstībā, atbilstoši ekspertu viedoklim, ir ZPR pašvaldībām, "Lauku attīstības partnerība "Vidusdaugava"" SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" birojiem, biedrībai "Aizkraukles rajona partnerība". Tie ir jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībnieki, ar kuriem nākotnē būtu papildus jāstrādā un jāveicina jaunuzņēmumu kultūras interese.
 - Nepieciešams rūpīgāk izprast, kādas ir uzņēmēju komunikācijas un sadarbības vajadzības ar pašvaldībām, kādi ir vēlamie komunikācijas kanāli un formas. Pašvaldību/reģiona līmenī nepieciešams veidot uzņēmumu datu bāzi, lai sekmīgāk un mērķtiecīgāk varētu uzrunāt uzņēmējus, t.sk. ievērojot uzņēmēju vēlmes attiecībā uz komunikācijas kanāliem un veidu. Pašvaldībās ir nepieciešama skaidra rīcības algoritma izstrāde, piemēram, gadījumos, kad uzņēmējam ir jautājumi par pieejamajiem zemes gabaliem/ nekustamo īpašumu, bet informācija publiski nav pieejama.

- Pašvaldībām vairāk nepieciešams izglītēt sabiedrību par jaunuzņēmumu nozīmi ekonomikā. Atbalsts un investīcijas jaunuzņēmumu attīstībā var kļūt par ilgtermiņa izaugsmes dzinējspēku pašvaldībām, veicinot vietējo ekonomiku, radot jaunas darba vietas un piesaistot talantus.
- Lielāku uzmanību uz uzņēmējdarbības sekmēšanu, t.sk. starptautiskam tirgum pievērst jau izglītības iestādēs, t.sk. veidojot mazos inkubatorus skolās/ ZUC izveidotajā telpā jauniešiem KOPRADE / Dobeles pieaugušo izglītības centrā "Open Lab". Organizēt skolēniem dažādas mācību ekskursijas, piemēram, uz LIAA pārstāvniecībām, uzņēmumiem. Dot iespēju bērniem un jauniešiem jau līdz profesijas izvēlei gūt darba pieredzi uzņēmumā. Minētajos procesos iesaistīt un izglītēt vecākus, lai sekmētu bērnu un jauniešu uzņēmīgumu un talantu attīstību.

10. Izmantotie avoti

1. 2010.gada 7. septembra Ministru kabineta noteikumi Nr.827. Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/217642-noteikumi-par-valsts-socialas-apdrosinas-obligato-iemaksu-veiceju-registraciju-un-zinojumiem-par-valsts-socialas-apdrosinas>
2. 2016. gada 25. oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr. 692. Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt privātā sektora investīcijas P&A” 1.2.1.2. pasākuma “Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai” īstenošanas noteikumi. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/286262-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-1-2-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-privata-sektora-investicijas>
3. 2017. gada 17. janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr. 30. Jaunuzņēmumu darbības vērtēšanas komisijas nolikums. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/288149-jaunuznemumu-darbibas-vertesanas-komisijas-nolikums>
4. 2017. gada 7. februāra Ministru kabineta noteikumi Nr. 74. Jaunuzņēmumu atbalsta programmu pieteikšanas un administrēšanas kārtība. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/289027-jaunuznemumu-atbalsta-programmu-pieteikšanas-un-administresanas-kartiba>
5. 2023. gada 7. novembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 644. Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana uzņēmumiem” 1.2.1.4. pasākuma “Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai” īstenošanas noteikumi. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/347446-eiropas-savienibas-kohezijas-politikas-programmas-2021-2027-gadam-1-2-1-specifiska-atbalsta-merka-petniecibas-un-inovaciju>
6. Aizkraukles novads. (2024). Koprades telpas Aizkrauklē. Pieejams: <https://www.aizkraukle.lv/lv/jaunums/aizkraukles-koprades-telpa-ieklauda-kopeja-karte>
7. ALTUM. (2024). ALTUM izraudzījies trīs jaunuzņēmumu iespējkapitāla fondu pārvaldniekus. Pieejams: <https://www.altum.lv/altum-izraudzijies-tris-jaunuznemumu-iespejkapitala-fondu-parvaldniekus/>
8. BADideas.fund. Pieejams: <https://badideas.fund/>

9. Buildit VC mājas lapa. Pieejams: <https://www.buildit.lv/about-us>
10. Business Incubation Definitions and Principles. World Bank. Pieejams: <https://documents1.worldbank.org/curated/pt/717091562157862660/pdf/BIM-Module-1-Business-Incubation-Definitions-and-Principles.pdf>
11. Business.gov.lv. Atbalsts inovāciju iepirkuma ietvaros. Pieejams: <https://business.gov.lv/atbalsta-programmas/atbalsts-inovaciju-iepirkuma-ietvaros>
12. Business.gov.lv. Atbalsts procesu digitalizācijai. Pieejams: <https://business.gov.lv/atbalsta-programmas/atbalsts-digitalizacijai>
13. Business.gov.lv. Biznesa inkubācijas atbalsts. Pieejams: <https://business.gov.lv/atbalsta-programmas/biznesa-inkubacijas-atbalsts>
14. Business.gov.lv. Biznesa pirmsinkubācijas atbalsts. Pieejams: <https://business.gov.lv/atbalsta-programmas/biznesa-pirmsinkubacijas-atbalsts>
15. Business.gov.lv. Eksporta atbalsta darbību plāns. Pieejams: <https://business.gov.lv/atbalsta-programmas/eksporta-atbalsta-darbibu-plans>
16. Business.gov.lv. Inovāciju vaučeru atbalsts. Pieejams: <https://business.gov.lv/atbalsta-programmas/inovaciju-vauceru-atbalsts>
17. Business.gov.lv. Jaunuzņēmumu atbalsts. Pieejams: <https://business.gov.lv/atbalsta-programmas/jaunuznemumu-atbalsts>
18. Civitta. (2022). The Baltic Startup Scene: Today's Realities, Tomorrow's Possibilities. Civitta, in collaboration with GOOGLE. Pieejams: <https://www.calameo.com/read/0051513657494aa7b92fb>
19. Darba tirgus informācija: Latvija. Pieejams: https://eures.europa.eu/living-and-working/labour-market-information-europe/labour-market-information-latvia_lv
20. Dobeles Pieaugušo izglītības un uzņēmējdarbības atbalsta centrs. Koprades – tehnoloģiju telpa “OpenLab”. Pieejams: https://pic.dobelev.lv/lv/koprades_telpa_openlab/
21. Ekonomikas ministrija. (2025). Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidējā un ilgtermiņa prognozēm 2024. Pieejams: <https://www.em.gov.lv/lv/darba-tirgus-zinojums>
22. European Commission. Business angels. Pieejams: https://single-market-economy.ec.europa.eu/access-finance/policy-areas/business-angels_en
23. FlyCap fonda mājas lapa. Pieejams: <https://www.flycap.lv/>
24. Harvard Business School Online. Pieejams: <https://online.hbs.edu/blog/post/how-to-find-product-market-fit>

-
25. Investopedia. What Is Series Funding A, B, and C? Pieejams:
<https://www.investopedia.com/articles/personal-finance/102015/series-b-c-funding-what-it-all-means-and-how-it-works.asp#toc-what-is-series-a-b-and-c-funding>
 26. JAL Līderu programma. Pieejams: https://jalatvia.lv/lideru_programma
 27. JAL Skolēnu mācību uzņēmumu programma. Pieejams: <https://jalatvia.lv/bsmu>
 28. Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likuma 1. pants. Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/287272-jaunuznemumu-darbibas-atbalsta-likums>
 29. Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums. Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/287272-jaunuznemumu-darbibas-atbalsta-likums>
 30. Jaunuzņēmumu ekosistēmas attīstības stratēģija 2022.-2025.gadam. Pieejams:
<https://www.em.gov.lv/lv/media/15203/download?attachment>
 31. Jēkabpils novads. (2024). Kopstrādes telpas Jēkabpilī. Pieejams:
<https://www.jekabpils.lv/lv/jaunums/jekabpili-izveidotas-atverta-tipa-ofisa-jeb-kopstrades-telpas-uznemejdarbibas-veicinasanai-pasvaldiba>
 32. LatBAN. Pieejams: <https://www.latban.lv/>
 33. Latvijas Privātā un Iespējkapitāla asociācija" (LVCA). Pieejams:
<https://www.lvca.lv/lv/dokumenti/kas-ir-riska-kapitals>
 34. LIAA atbalstīto jaunuzņēmumu reģistrs. Pieejams:
<https://www.liaa.gov.lv/lv/programmas/jaunuznemumu-atbalsta-programmas/atbalstite-jaunuznemumi>
 35. LIAA. "Ideju kausā" jauns pieteikto ideju rekords – 386 inovācijas. Pieejams:
<https://www.liaa.gov.lv/lv/jaunums/ideju-kausa-jauns-pieteikto-ideju-rekords-386-inovacijas>
 36. LVCA. Pieejams: <https://www.lvca.lv/lv/parmums>
 37. Marc Andreessen Product/Market Fit. Pieejams:
<https://web.stanford.edu/class/ee204/ProductMarketFit.html>
 38. Outlast Fund mājas lapa. Pieejams: <https://www.outlastfund.com/>
 39. Pārskats par darba tirgus situāciju valstī 2024. gada septembris. Pieejams:
<https://www.nva.gov.lv/lv/2024gads>
 40. Reģistrētā bezdarba rādītāji. Pieejams: <https://www.nva.gov.lv/lv/2024gads>
 41. RTU. Zināšanu pārneses barometrs. Pieejams:
<https://www.rtu.lv/lv/universitate/zinasanu-parneses-barometrs>
-

42. SIA "Oxford Research Baltics" 2022.gada pētījums "Latvijas jaunuzņēmumu ekosistēmas novērtēšana un pašreizējā stāvokļa identificēšana"
43. Startin.lv dati
44. Startin.LV. Pieejams: <https://startin.lv/>
45. The Baltic Startup Scene: Today's Realities, Tomorrow's Possibilities Pieejams: <https://www.calameo.com/read/0051513657494aa7b92fb>
46. Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2021.-2027. gadam
Pieejams: <https://www.zemgale.lv/lv/zpr-attistibas-programma-2021-2027>
47. Zināšanu pārnese barometrs. Pieejams:
https://www.rtu.lv/writable/editor_files/files/2024_rtu_zinasanu_parneses_barometrs.pdf
48. Zinātniskās darbības likums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=107337>
49. ZUC. ZUC telpa jauniešiem KOPRADE. Pieejams: <https://zuc.zemgale.lv/koprade/>